

infuzija

LIST UČENIKA ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE VINOGRADSKA

BROJ 18

ZAGREB
LIPANJ 2019.

60.

obljetnica Škole
1959. – 2019.

Književni susreti:

Miro Gavran

Ivana Bodrožić

Milan Trenc

Predstavljamo:

Od telovnoga zdravlja

Umjehost iscijeljuje

Mračna strana mladosti

Ima neka tajna veza

Riječ urednice

Dragi moji infuzijalci,

evo došao je kraj školske godine i s njime i osamnaesti, zlatni broj *Infuzije*. U ovom broju možete naći tekstove raznih tematika, poznati naše prvaše, čuti doživljaje prvih susreta s klinikom i razne druge stvari, za svakoga ponešto.

Želim vam svima ugodno vrijeme provedeno u čitanju naše *Infuzije*, da se dobro nasmijete našim zgodama i iskustvima. Također velika hvala svima koji su sudjelovali u stvaranju ovog jubilarnog broja *Infuzije*, koji je sada u godini proslave 60. obljetnice Škole postao punoljetan.

Vaša urednica,

sadržaj

ZANIMLJIVOSTI IZ SVIJETA MEDICINE

- 3** Od telovnoga zdravlja
- 5** Mali medicinski leksikon

ISKUSTVO PETOGODIŠNJE ŠKOLOVANJA

- 6** Tajne odaje svijeta medicine
- 7** Školovanje u Vinogradskoj – vrijedno iskustvo
- 8** Na putu prema fakultetu

ŠKOLA JUČER, DANAS, SUTRA

- 9** Uspjeh za sve
- 10** Krpice iz sestrinskog ormarića
- 11** Sloga rezultate daje

IZ ŽIVOTA ZAGREBA

- 12** Zabrana valcera u Zagrebu

NOVINARI NA ZADATKU

- 13** Umjetnost iscijeljuje, a poezija nije mrtva
- 14** Utork za znanost i umjetnost
- 15** Noć u knjižnici
- 16** Mračna stana mladosti
- 18** Imo neka tajna veza
- 19** Okružen knjigama

RIJEČI, RIJEČI, RIJEČI

- 20** Susreti
- 21** Pjesme
- 23** Životni uzori

SVAŠTA U MOJOJ GLAVI

- 24** Delmatski jezik
- 26** Posjet staroj dami
- 27** Daleki običaji i vremena
- 28** Tradicija na koricama *Infuzije*

SPORT, FILM I GLAZBA

- 29** Moj jukebox
- 30** Kultura gluhih
- 30** Zašto glumcu smrde ruke
- 31** To je jači, taj kvači
- 32** Ronjenje
- 34** Kutak za filmoljupce

PREDSTAVLJAMO...

- 35** 1. A
- 35** 1. B
- 36** 1. C
- 36** 1. D

ZABAVNI KUTAK

- 37** Kviz – hrvatski sport
- 38** Kviz – upoznajmo svoju domovinu
- 39** Križaljka za povijestoljupce
- 39** Križaljka - Drugi svjetski rat

infuzija

List učenika

**Škole za medicinske sestre
Vinogradska**

Nakladnik

Škola za medicinske sestre Vinogradska
Vinogradska cesta 29, Zagreb

Glavna urednica

Klara Kos

Uredništvo

Edona Dobruna
Tina Dupor
Ema Dražić
Elvira Galjuf
Mara Jerkić
Josipa Katić
Dhia Kovačević
Ana Kreković
Paulina Maljevac
Lorena Prekomurec
Mateja Premužić
Izabela Rajić
Ivana Sliško
Lucija Tadinac

Voditeljica

dr. sc. Milica Mikecin

Fotografije

Učenici i profesori Škole

Ilustracije

Ivana Sliško

Rješenje naslovnice

Lara Vitas

Redaktura, lektura i korektura

dr. sc. Milica Mikecin
Claudia Matković, prof.
Sanja Tomljenović, prof.

Grafičko oblikovanje i tisk

Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb

Naklada

600 primjeraka

NAPUTKI JURJA HABDELIĆA V ZERCALU MARIANZKOMU

Od telovnoga zdravja

KAJKAVSKI PIŠE:
Vera GRGAC, bacc. med. techn.

Juraj Habdelić prvak je hrvatske proze 17. stoljeća. Redovnik isusovac, svećenik, nastavnik, književnik. On čovjeku prilazi kao prijatelj, savjetnik u životnim prilikama.

Njegov je čovjek odraz mesta i vremena, Zagreba i Hrvatske. Primjerima iz neposrednoga života, iz Biblije, života svetaca, crkvene i svjetske povijesti, upućuje čitatelju kako korist od zdravlja najčešće spoznamo kad ga izgubimo, a onda se borimo kako bismo ga vratili i očuvali. Temeljna poruka u djelu je nedjeljivo jedinstvo duše i tijela, suživot čovjeka s čovjekom, okolinom i Bogom.

Juraj Habdelić (17. IV. 1609. – 27. XI. 1678), rođen u Starom Čiću (Tropolje) od oca Baltazara pl. Habdelić i majke Margarete pl. Kralić. Početno obrazovanje stekao u obitelji, gimnaziju je poхаđao kod isusovaca na Griču, potom studirao u Beču u grupi studenata plemičkoga podrijetla. U Beču ulazi u isusovački red. Od 1632. do 1635. studira filozofiju u Grazu. U Rijeci je predavač na isusovačkoj gimnaziji 1636., a 1637. jedan je od prvih profesora u novoosnovanoj gimnaziji u Varaždinu. Od 1639. do 1643. studira teologiju u Trnavi, potom je predavač na tamošnjem Sveučilištu gdje 1648. doktorira iz filozofije. Vraća se nakratko u Varaždin, pa onda u Zagreb gdje je propovijednik u crkvi sv. Marka, upravitelj je Marijine kongregacije, rektor kolegija i upravitelj Konvikta sv. Josipa. Zaslužan, da je isusovačka gimnazija uzdignuta na stupanj akademije i jednako tako s profesorima isusovcima da je osnovano zagrebačko sveučilište *Alma mater croatica* (23. 9. 1669.). Život mu nije protekao u svećeničkom, nastavnom i književnom radu.

Plemić po rodu, srcem i dušom Hrvat, posvetio se uzvišenom zvanju, da zamijeni britki mac perom, kojim će koristiti povijesti svog ljubljenog naroda... On je svoj materinski jezik odabrao jezikom svojih djela. Bio je iznimkom svojih suvremenika, koji, ma da su se osjećali Hrvatima ipak su pisali tudim jezikom, latinskim. (cit. Fuček, 1971:177)

Važnija djela:

Zercalo Marianzko, Graz, 1662.
Dictionar, Graz, 1670.
Pervi otca našega Adama greh, Graz, 1674.

O svojim djelima Habdelić piše:

Vu vseh oveh knigah ništar ne mojega, nego sem na svoju i druge betežnikov hasen, z mnoge dijačke knijig zebrał duhovne navuke i vraćta, s kem kakti jenu pateku jesem ove iste knjige napunil, ravno onak kak patekari po polju, po lozah, po verteh cvetje, trave, korenje pribiraju i njimi patekile svoje puniju.

O Zercalu Marianzemu

Naslov upućuje na *leight-motiv* Blaženu Devicu Mariju f teru se čovek z luckemi slabuočami muora vgledati, biti pobožen, bogobojazen i čudoreden u životu, a pisek ide skupa z njim.

Knjiga je bila pomagale na prodikalnice, ali i štive običnem ludem ki niesu študerati bogostovlje. Na-putek je kak biti dober, plemenit, milosrden, čovečen v sake življenske prilike, a do tega pelaju tri staze: noutrična jakost (duh) ka se zadobi po milosti ozgoramoudrost, dar je spoznaje buožje zbilnosti uzorite živlenje.

Knjigica ima 587 stranica, veličine je kak molivena knjiga (9X14 cm) kak žepne zrcale. V knige autor citiera sedamdestak registriranih djela:

cirkvene oce (Ignacija, Jeronima, Augustina, Gregura Velikega)
znanstvene teologe (Tomu Akvinskoga)
onodobne pisce i govornike isusovce
(domaće i stranske)

klašnicne pisce (Plutarha, Cicerona, Ovidija, Plinija, Tacita, Kvintiljana, Platona, Aristotela) zebrane tekste z Biblije

Habdelić piše vu prisopoda da zemla, morje, zrak i ogen daju dober sâd, ali i pikuće terjne, da se morje zburka i potopi ladje z blâgem i zrak zna biti kužen i pomori luctve i ogen je loš gospodar ki je cude hiž i varašu u pepel obernal, a se to skupa je od Boga stvorjene.

Mešter od pera, Juraj Habdelić, Hrvat, Zagrepčanec, čovek od srca, razuma i moudrosti poručuje onem terem knigica ne bu po vuole:

Ako komu nie po volje,
nego mu se hoče bolje
naj nam ovu tak ostavi
svoju sebe naj popravi.

(Ovaj tekst je prečital (na latinskom napisan) na stiene jene zagrebačke hiže.)

Knjica je sastojeca od sedam dielov (prema sedam kriposti):

- Od svetosti – zverhu svetosti, ali pobožnoga žitka nigdor se gizda ti ne mora (60 stranica)
- Od razuma i pameti – zverhu dobroga ingenioma, ali pameti nigdor se nema oholno dičit (47 stranica)
- Od sveckoga bogactva – zverhu sveckoga bogactva nigdor se gizdati ne mora (49 stranica)
- **Od telovnoga zdravja** – nigdor se gizdati ne mora zverhu telovnoga zdravja (15 stranica)
- Od lepote – zverhu telovne lepote nigdor se gizdati ne mora (45 stranica)
- Od jakosti – nigdor se dičiti ne mora nad telovnom jakostju (128 stranica)
- Od dobroga i poštenoga glasa – dužen je čovek dobrog glasa iskati, a zloga se ogibati (257 stranica)

Kak je za videti od prepisanih šest prve dielu skupa znosi 329 stranica, a zajedni diel ki govorí o luckem moralu sam je napisan na 257 stranici.

Zanimljivosti iz svijeta medicine

Svest o zdravju i betegu (ugode i neugode) stara je kak i luctve. Telovne zdravje je fundament i potpираč čovekovega tiela, k temu su još pridata telovna jakost i lepota.

Hasen od zdravja čovek i niema živila spoznaju tekar kad ga zgubiju, ounda se boriju kak ga na-zopet dobiti i općuvati. Niema živila (pesi i mački) grizeju i požiraju nekakvu travu da bi ze sebe mogli shititi (zbluvati) one koj je proti zdravju. Čovek se muora vladati tak da ima vu siem meru, da sebe spozna, da bi douge i dobre poživel.

Po Bibliji nam je za znati:

- naš prvi otec Adam je živel 930 let, kak mu je bile - bile je, v šivicu lica svega jel je svoj kruh i bome se naživel
- Mojžeš je živel 120 let i sâ ta lieta je dobre videl i zoubi mu se niesu gibali
- v indijanske hištorije je zapisane kak je jen čovek bil tristo let star i da mu se dva pout premenila farba lasi (črni- siedi- črni)

Telovne zdravje i duševna lepota

Telovne zdravje i duševna lepota nedelivi su tak i naša popievka veli: ...da bi veseli i zdravi bili... Denes to pripisavaju športu, mens sana in corpore sano, ali Juvenal je napisal: *moli se da bi bil zdrav duh v zdravem tielu - orandum est ut sit mens sana in corpore sano*.

Habdelić poručuje da se veseliti tribe znati: *Veseli se tolvaj, gda vjagmi kaj je poželel. Veseli se pjanec, gda priliku pitvine dobi. Veseli se praznik (fornicator), gda hotnicu (concubina) dobi, s kum nečistu svoju nasladnost spuni. Veseli se i on, ki kri-vo priseže ako krvum prisegum blago kakvo svec-ko dobi. Veseli se srditec ako serditost svoju zverši. Od takve pak dugovanj veseliti se je zlo kruto veliko i greh, kteri na smert pelja.*

Habdelić je kritičen i protiv učene ludi ki se vuz-đizaju i oholju. Gizdati se ze zdravjem i z lepotu nie pametne jer bi mogli skojnčati kakti Narcis.

Lepota se leke zgubi

Lepota se leke zgubi (osobite žejska) i zate se tribe žnou nositi i ne se dati fkaniti onem ki te imaju radi poradi lepote. Žejska lepota je oružje tere oblada muške glave (omamila je ona krala Davida i moudrega Salamona), zate se žnou nie tribe štimati, ona je buožji dar ki je dan i zločestem ludem.

Hištorija je zapisala da grdi i mali ludi su mogli same mejnje meštije zvučiti - kakti šoštarju. Jednak tak niesu mogli biti popi če jim sam Papa nie dal dopušće. Z druge pak strani one ki su bili liepi su odma v magistratuš priemali.

Telovne i duševne zdravje je buožji dar onem ki znaju žnim živet i baratati, a one se najlekeše postigne če ze sakem poslem i telovežbajnem snažite tiele, če se ne vugibate poslu i če v primerenu dobu idete spat.

Telovne zdravje je dar, ali če se čovek žnim gizda on vu zdravrem tielu ima jake betežnu dušu.

Čovekov život i zdravje su v stalne pogibeli od zemle, zraka, vode, ogna i druge škodlive stvari (kak su se ounda nosili z alkoholem, duhanem, drogami...ne piše) i mnogem su nevolam i betegem podložni i zate da bi čoveka zdravje mnogaleta poleg duobre vuole služile tribe ga je obdržavati da se v starosti ne muora mentuvati (*pitala bou starost, koj je dielala mladost*).

Dale Habdelić ovak piše: *Zaderži, ako moreš to tvoje zdravje do sedamdest let, ali do osamdeset, se kaj je više od teh osamdeset let sam je trud i boleznost staroga života tvojega. Ništar se vu starosti ne nadaj, nego vulogov, žučev, glavobolje, nemoči v sega tela i ostale vnože teškoče: glava se trese, oči megliju, vušesa dobro čuti ne mogu, jestvina se gnjusi. K temu svedoči da je starost sama po sebe beteg.*

Se nie tribe gizdati

Zaradi duobrega zdravja se nie tribe gizdati, a osobite ne nad drugemi pršonami (navlastite z oholosti i napuhnenosti) nesme se čovek špuotati drugem ludem če su: šantavi, gritnati, čouklavi, puklavi, čoravi, šepavi, neskovarni...

Mnuogi sveci su baš poradi svega betega i triplejna došli na glas svetosti po cielem svetu (sveti Job, sveti Tobija), a nigdar nie nišči na glas došel poradi največega zdravja.

Saki čovek se muora znati nositi z betegem, a da ga beteg ne bantuje. Beteg je skušna od Boga poslana i spomenet čovek to zna:

- Julius Cesar (po Plutarhu) je bil cieli život podložen vejlikemu be tegu (?), a kulike je doprinesel rimske imperije
- Oktavijan (Augustus) je vladal četrdeset let, a naviek je bil mlahav i betežen
- Demosten (Grk) od dečinstva je pentav bil i jošče slabega zdravja, a postal je največki orator

Zaglavek

Ze zdravjem nie tribe biti gizday, niti turoben poradi betega. Za dobre zdravje i doug život čovek muora držati do:

- domače zdrave jestvine i pila, *v nogokrat vidimo da siromaki i težaki zdraveši jesu i bolje jim ide v têk nihov hrženjak, ali hajdinjak, nego v nogem gospodčkem sinom i grackem gospam fino pripravljeni jestvine.*
- imati meru v jelu i delu
- ne vuglibati se poslu
- postiti
- činiti dobra dela
- biti strpliv
- ne se srditi, *bogati več put lageše spiju razbojnikov se bojodu, v velikoj su skerbi i brigi o zgubičku...*
- reči fala Bogu kad je dobre i kad nie, *Gospone ovde žgi, ovde seci, same navieke oprosti, tak je Boga molil sv. Augustin*

Denes je na svetu takve ludi male ili jih nie, ki tou svetu meštiju zna-ju i žnou živiju. Ali zate denešna sofisticierana dijagnostika sakega čoveka čiste leke preglassi za betežnika. I prie skoram četristo let Habdelić je v Zercalu Marianekem napisal da mnogi to znaju i jezerokrat se to priopoveda, ali ne mariju tuliko kak da bi suhi bob v suhu stenu hital!!

Rječnik

- hasen** – korist; **dijački** – latinski;
meštija – posao, zanat, vještina;
zverhu – nad, po; **kruto** – jako,
vrlo; **dugovanje** – stvar; **tolvaj** –
lupež, razbojnik; **praznik** –
bludnik, preljubnik; **hotnica** –
pohotnica, priležnica; **fkaniti** –
prevarti; **vulogi** – ulozi, giht

Mali medicinski rječnik

PRIPREMILA: Paulina MALJEVAC

svijest – subjektivni doživljaj okolnog svijeta, odnosno sposobnost orientacije u vremenu i prostoru, prema sebima i drugima

sopor – kvantitativni oblik poremećaja svijesti u kojem bolesnik spava, reagira samo na vanjske grube podražaje, nije u mogućnosti uspostaviti verbalnu komunikaciju

spastičnost – povremena prolazna pojava mišićnog tonusa

sarkom – tumor koji se razvija u vezivnom tkivu, kao npr. kosti, hrskavica, mišići, tetine..., obično kao bezbolna kvržica ispod kože

sterilizacija – postupak kojim se potpuno uništavaju svi mikroorganizmi i njihove spore s predmeta, instrumenata i materijala

scintigrafija – neinvazivna dijagnostička metoda kojom se snima raspodjela radioaktivnih tvari – radioizotopa koji emitiraju gama-zračenje i koji se nakupljuju u pojedinim organima

serologija – dio medicine koji se bavi proučavanjem pojava koje nastupaju pri kontaktu antiga i antitijela te takve rezultate primjenjuje u dijagnostičke svrhe

statini – skupina lijekova koji smanjuju razinu kolesterola u krvi

supkutano – primjeniti nešto ispod kože, npr. injekciju; lijek se doje pod kutom od 45 stupnjeva

stent – cjevčica od metalne mrežice koja se postavlja u suženi ili zatvoreni dio koronarne arterije s ciljem otvaranja i uspostavljanja normalnog protoka krvi

Iskustvo petogodišnjeg školovanja

OSVRT NA ZDRAVSTVENE VJEŽBE TREĆIH RAZREDA

Tajne odaje svijeta medicine

PIŠE: Edona DOBRUNA

[Još je jedna godina iza nas i sada smo tako blizu našem cilju. Samo trebamo izdržati još tri mjeseca i svijet medicine će nam pokucati na vrata. Eh, sad, zasigurno se pitate o kakvom je cilju riječ? Pa... najbolje bi bilo da krenemo od početka.]

M nogi od nas nestrpljivo iščekuju treću godinu i tu čuvetu praksu. Svima nam je već dosta dvije godine muku mučiti s matematičkim zagonetkama, bubarjem napamet povjesnih ili pak geografskih činjenica ilitiga učenje anatomiju biljaka napamet iz biologije. Dosadno! A kad se sjetim da smo svaki tjedan vodili bitke s lektirama i književnim djelima slavnih književnika. Grozno, zar ne? Ali, eto, prošli smo i tu malu prepreku da bismo došli do konačnog cilja.

Da, da, treća godina je već tu, a i s njom kreću slatke muke. Stručni predmeti, nova lica, svakodnevne prakse, više vremena provedeno u školi nego po kavama... Sve nam je to bilo nešto novo, nove prepreke i nepoznance u kojoj nam je zadatak bio dodatno istražiti i uklopiti se u taj svijet. Čudesno, zar ne?

Vježbe iz zdravstvene njage

Konačno dolazimo do glavnog dijela VJEŽBE. Praksa nam je uvijek nekako najzanimljivija i uvijek nam je glavna tema u razredu bilo da smo u vrtiću, u staračkom domu ili jednostavno na odjelu, uvijek nam je na tapeti. Moram priznati da nam je ipak draža ona u bolnici. Doduše prve utiske smo doživjeli u staračkom domu, ali nije ni to loše bilo. Sjećam se da smo svi u grupi bili više-manje zbumjeni, uzbudeni. Noć prije se nije spavalо, koliko su neki od nas nestrpljivo iščekivali taj čuveni trenutak. I kada je kucnuo, čas bilo je neopisivo, tako čarobno jest da smo na prvu ruku bili smotani, prestrašeni, euforični, doduše i malo sramežljivi, ali kad smo se uhodali, to je bila druga priča. U razredu smo prepričavali naša iskustva, doživljaje... na prvu se nekima taj starački činio groznim kao neka noćna mora, ali kada su i sami iskusili nešto novo, našim temama nije bilo kraja: po cijele smo dane u školi samo izmjenjivali iskustva i smijali se našim dogodovštinama. Nestrpljivo iščekivali oglas zvonca da se opet vratimo na „lovačke priče“ i na satu smo znali dosta puta profesorima prepričavati dogodovštine i napoljetku s njima diskutirati o slučajevima. Nismo ostali samo na međusobnoj razrednoj razmjeni iskustava, već smo izmjenjivali dojmove i s drugim razredima. Kako smo puta samo znali reći da onaj drugi razred ima bolji „starački“ od nas, da bismo naposljetku shvatili da smo svi sve radili isto i da smo podjednako imali dobre domove.

Ulazimo u svijet medicinskih djelatnika

I onda dođe drugo polugodište, a i s time i praksa na odjelu. Tu je uzbuđenje bilo veće jer ipak ulazi-

mo u svijet medicinskih djelatnika. Isto tako smo bili euforčni kako je, eto, baš moja grupa imala tu čast da prva probije led i okusi čari posla medicinske sestre / tehničara u razredu. Naravno da je i pritisak bio veći. Pomalo smo bili zbumjeni, željni dokazivanja i isprobavanje novih cool stvari koje smo naučili u kabinetima, doduše bilo je tu i strah od nepoznatog, imali 1001 pitanje u glavi, sumnje u same sebe, pojedini bi se pitali kako dalje, što ako primjerice zaboravim neki korak u postavljanju NG (nazogastricne) sonde ili se jednostavno zbumimo pred pacijentom. Stalno smo se pitali: ŠTO AKO... Kad smo prvi put stupili u bolničke odaje, ali ovoga puta ne kao u ulozi pacijenta, već da mi pomognemo pacijentu. Sve skupa nam je to bilo jedno veliko novo iskustvo. A kada smo došli na sami odjel (GASTROENTEROLOGIJA - GASTRO 1) već je adrenalin počeo raditi, buđenje leptirica u trbuhi, strah, zbumjenost, sreća, razbijanje naših malih glavica s razmišljanjem jesmo li pohranili sve bitne informacije u dugoročno pamćenje ... Svi osjećajući su nam se izmiješali nismo znali tko nam glavu nosi. (LOL) Jedno je sigurno nismo se ni trenutak odvajali od naše drage profesorice, a ujedno i mentorice koja nas je uvijek hrabriла, poticala, govorila da možemo, da znamo, da se ne brinemo, odgovarala nam je na svako pitanje, sa svakom nejasnoćom s kojom smo se susreli ona bi nam pojasnila; imala je puno strpljenja za nas. U njoj smo vidjeli zaštitu jer kada je ona s nama da smo sigurni, a i da su pacijenti u dobrim rukama. U razredu bismo, opet, prepričavali dogodovštine, vlastite emocije koje bi nas ponesle, o raznim slučajevima ... Razmjenjivali smo dogodovštine kako međusobno tako i s drugim razredima jer nismo svi bili na istom odjelu. Neki su bili na neurologiji, a neki na hematologiji i naravno da je doživljaj i guš-

pričanja i slušanja bio jači, veći. Susretali smo se s raznim situacijama od običnih colice abdominalis (grčevi u abdomenu (laički: trbuhu), onda težih slučajeva poput pankreasa (maligni tumor gušteraće) pa sve do izravnog gledanja smrti u oči. Nije bilo lako kada znaš da je nekome ostalo još tri mjeseca života ili ti umre pacijent usred njega, jednostavno te emocije povedu, željan si pomoći još više jer s neke strane povežemo se s tim divnim ljudima.

Prva epruvetica krvi

No, nije tu bilo samo tuge, bilo je tu i puno smijeha, zabave, stjecanja novog iskustva, lupanje naših bisera gdje bismo se smijali skupa s našom profkom. I koliko puta smo znali na nastavi podijeliti s razredom i profesorima našu anegdotu. Bilo je tu i ponosa jedne na druge kada bi netko od nas, primjerice, prvi put izvadio krv pacijentu ili mu postavio braunił za intravenski put. Toliko bismo bili sretni i ponosni na sebe, svog kolegu da bismo se povahili svima redom od razreda pa do doma svojoj obitelji. Danima bi prepričavali kako je to bilo vaditi svoju prvu epruveticu krvi. Cool, zar ne? Naravno, nekima se to čini, možda, kao neka mala stvar (nešti vađenja krvi - nađeš žilu, dezinficiraš, ubodeš, izvadiš krv i staviš kompres), ali nama bi to značilo puno koda smo osvojili svijet. Sve u svemu sva ta praksa, svi ti usponi i padovi na odjelima su nas nekako zblžili. Zahvaljujući praksi, mi smo se zblžili, mi kao prva grupa, ali kao o razred smo postali složeniji, više pričamo, šalimo se, pomažemo jedni drugima kako na odjelu tako i u razredu. Lijepo, je l da? Da završim priču, sve u svemu sve je ovo jedno divno iskustvo. Slažete li se? A profesori, svaka im čast što su imali toliko strpljenja za nas i naše pričanje u nedogled. Kapa do poda. ■

IZMEĐU ŠKOLE I FAKULTETA

Školovanje u Vinogradskoj – vrijedno iskustvo

PIŠE: Lucija TADINAC

Veni, vidi, vici. Dođoh, vidjeh, pobjedih. Tako bi se moglo opisati školovanje u Vinogradskoj, ali prije kraja trebalo bi dodati "namučih se", ne znam kako se to kaže na latinskom, pitajte profesora Goluba, boje "špreha" latinski od cijele škole zajedno.

Zapravo, većina profesora ono čime se bavi zna bolje od svih učenika skupa. Hoće tako kad si na putu od 15. do 20. u srednjoj školi, kao razred koristimo 18 IQ bodova, 7 vikendom, ali ih moramo podijeliti na 25 i nešto kao poštici. Bez uvrede onim koji samostalno korište svih 7 vikendom, obećajem da neću nikome reći za vašu izdaju srednjoškolske nesposobnosti i chillaxa. Nego, namučih se ja na latinskom, matematici, biologiju nisam morala ispravljati 12 puta zbog sinteze proteina, ali bilježnice... Been there, done that. Prvaši, drugaši i svi oni koji planiraju upisati našu školu, nije vrijedno vaših suza. Cijela škola nije vrijedna suza, ostavite ih za nešto zaista tragicno, tipa kad ponestane WC papira, a nitko u razredu nema maramicu. No, budite bez brige, plakat ćete...ili ćete od bijesa baciti mobitel u krevet koji će odskočiti i lupiti u zid ili pod ili rub kreveta i razbiti ekran. Sve ovisi o tome kojoj vrsti negativnih emocija ste skloniji. Bit će ih na bacanje. Ne zato što je škola grozna ili tako jako teška ili zato što su profesori životinje, muslim i mi smo jer nas biologičari još svrstavaju u carstvo životinja, ali to nije poanta. Bit ćete frustrirani, tužni, ljuti, osjećat ćete se zakinuto, saznat ćete da ona poznata «..., ali svijet nije fer.» itekako drži vodu iliti H2O. Moram se povoljiti i svojim opsežnim znanjem kemije. Sigurno ju netko od vas kuži bolje od mene, ne samo profesor, tu sam simply antitalent.

Bilo je i plača

Elem, bilo zbog jedinica, neispavanosti, manjka kave ili ugljikohidrata (kemija) u jednom trenutku ćete proplakati. Nije to ništa strašno, događa se i u najboljima, a maskara će vam oprostiti to nehumano otapljanje. Iz tih razloga preporučujem vodootpornu maskaru, olovku i tuš.

Ovaj tekst zamotan u dekicu besmislenosti i spominjanja najlegendarnijih, najracionalnijih ptica i ostalih životinja je do sada bi poprilično negativan, pa da okrenemo.

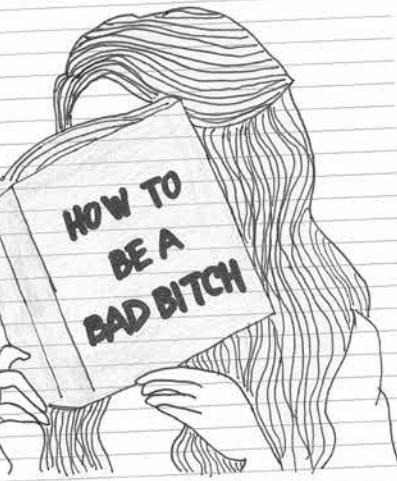
Nasmješt ćete se. Kada se upišete i osjećate se ponosno jer je to ono što ste htjeli, kada dobijete svjedodžbu s prosjekom na koji ste ciljeli, kada

vam profa da ispit na kojem piše odličan (5). Meni je poseban trenutak bio kada sam dobila prvu uniformu prije trećeg razreda, to je bio pravi "shit just got serious" trenutak. Pun intended. Uuu, i kad te profa koja te mogla poslati na produžnu u trećem razredu ne poslje, a mogla je jer si izjavio da iz principa ne rješavaš zadataču koja oduzima više od deset minuta vremena. Zaista ne znam kako je ova škola preživjela mene i moj huliganizam. Vjerojatno kako sam i ja preživjela nju, onako slučajno i sada kad sam gotova, ne usudim se postavljati pitanja. Bilo dobro ili loše, školovanje u Vinogradskoj, svakako je vrijedno iskustvo.

Bilo je i smijeha

Smijat ćete se. Kada netko umjesto ciroza kaže cijanoza jetre, onako ful glasno s puno samopouzdanja ili kada netko drugi zamoli raskuda ga pusti u Domino na "kenjare", praveći rukom onaj pravi talijanski pokret kako bi zamolba zvučala i izgledala profinjeno.. Kada nakon prelaska granice u Sloveniju cura preko pola busa pita je li dvorac s lijeve strane Trakoščan. Slobodno vrijeđe između vježbi i škole je najzabavnije. Grupa od osam za stolom u kafiću radi najveću buku. Alias, reci drugim riječima pa kada netko ne kuži što želiš reći, pričaj sve glasnije i glasnije u nadi da će vikanje u facu shvatiti kao točan pojam, a ne osobni napad. Ili kada se riječ vodopad prekrsti u padovod, a kolecionar u sakupljač kolekcija. Kada na odjelu netko padne ili nešto prospere, razbijje, prolije, sruši, za te situacije tu su profesori i mentorji, a ako radite odmah i na vrijeme dobijete dodatnih deset minuta pauze.

Eh, profesori, osim muka po bilježnicu iz bilogije, apsolutnog nepodnošenja matematike prve tri godine i neslaganja s otrpilike svakom idejom iz pedagogije, ne mogu biti zadovoljnija profesori ma koje sam imala ovih pet godi-

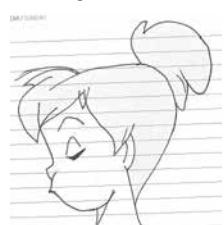
na. Ne znam je li sreća ili nesreća, ali od svakog sam nešto naučila. Nekima se nije sviđala riječ drugačijost, inzistirajući na tome da se koristi riječ različitost koju onda odmah smrzavali pogledom.

42 profesora

Imala sam 42 profesora i mogu reći da sam samo sa dvije profesorce imala problem. Da, ostali su bili malo naporni ponedjeljkom i nepodnošljivi srijedom, ali sve u svemu stvarno ok. Nije bilo puno onih infarktnih petominutnih i blic odgovaranja, većinom smo sve dogovarali unaprijed. Postoje profesori zbog kojih više nikada nećete biti isti, djeca će s ne-podnošljivog prijeći na "a, ok", ali postoje i oni zbog kojih jednostavno nećete prestati biti i postojati. Za takve kapa do poda, pljesak i zvjezda na stazi slavnih. Profesorice M. M. i M., koje su mi predavale hrvatski i bile zadužene za moje pisarije, nesumnjivo će biti zgrožene ovom kombinacijom hrvatskog, engleskog i mojih vlastitih izmislišta, ali ne mora sve biti stroge forme. Po mom vrlo neskromnom mišljenju, riječi najdalje dolaze kada su slobodne.

Pa evo, dozvolite mi da ovu baljezgariju na kraju posvetim riječima. Riječi se govore, pišu, čitaju i slušaju. One dovode do suza, smijeha, ravnodušnosti i promjena. Kada se ljudi opruštaju i zahvaljuju, umaju potrebnu smisljati neke velike, komplikirane i značajne govore. Poseban dio govora posvetiti nekoj specifičnosti puta kroz koji su prošli, ali moje iskustvo s maturalca (apsolutno genijalno, svakako preporučam) vama nije bitno. Tužnoće na koje se već mjesecima pripremam nisu bitne i to nije nešto o čemu treba razmišljati. Ali kao što je vidljivo u cijelom tekstu, svim njegovim riječima, zarezima i ostalim ukrasima, nisam baš neki primjer.

Profesori, sada se obraćam vama. To su mladi ljudi u nastajanju. Sigurni u sebe ili ne, uplašeni ili bezbrižni, svatko od njih ima svoju drugačijost. Pustite ih, ne samo da ih imaju, pomozite im da ih razvijaju, isplatit će se i vama i njima. ■

Iskustvo petogodišnjeg školovanja

POLAGAN OPROŠTAJ OD ŠKOLE

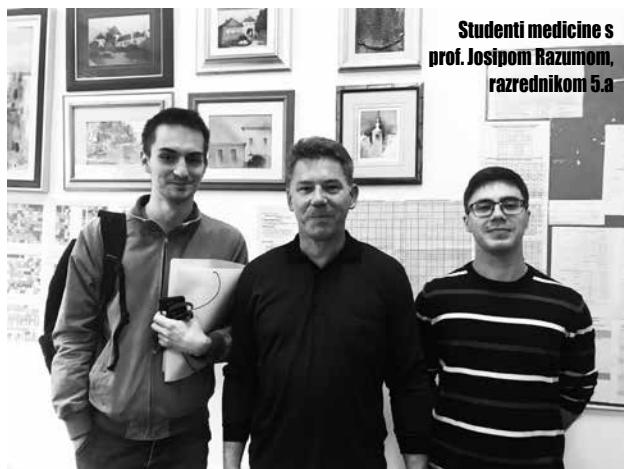
Na putu prema fakultetu

PRIPREMILA: Izabela RAJIĆ

Svjesni da će srednja škola ipak jednog dana završiti, pomalo smo se pripremali za daljnje obrazovanje. Tako smo posjetili NSK, gdje se održavao Sajam stipendija kako bismo saznali gdje sve možemo studirati, što i

kako se uspješno prijaviti da bi se dobila željena stipendija. Između ostalog smo saznali da je medicina vrlo popularna u Rusiji i da nije nevjerojatno dobiti stipendiju za studij medicine u Moskvi.

Također smo se zanimali i za studij medicine i za studij sestrinstva u Zagrebu, pa smo tako bili na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, koje ima Odjel za sestrinstvo, a kod nas u školi su gostovali studenti medicine. ■

Proslava 60. godišnjice Škole – Uspjeh za sve

najprije - kuću urediti

pjevati i plesati na svečanoj priredbi

sebe urediti

Škola jučer, danas, sutra

pripreme za modnu reviju

i na kraju biti zadovoljan

KRPICE IZ SESTRINSKOG ORMARIĆA

Piše: Josipa KATIĆ

Povodom 60. obljetnice Škole za medicinske sestre Vinogradskia bila sam jedna od djevojaka koja je pozvana da nosi reviju medicinskih uniformi kroz povijest. Svi smo se pripremali za školsku proslavu i imali smo veliku tremu. Za mene je to bio veliki zadatak i s nestrpljenjem sam isčekivala početak same revije. Pazila sam na svaki detalj svoje uniforme, je li uredno ispeglana, stoji li mi kapica ravno, ispada li mi pramen kose ispod kapice, željela sam da sve izgleda savršeno. Sam izlazak u dvoranu i pred svu publiku izazvalo je još jače otkucaje mog srca, ali sam se samo nasmiješila i odradila to onako kako najbolje znam. Ponosna sam što sam baš ja imala tu čast da nosim neke od "krpice" iz sestrinskog ormarića. ■

Prof. Ksenija Durlen Stanić čestita matematičarima na izvanrednom uspjehu

MEDICINARI ODLIČNI I U STEM PODRUČJU

Sloga rezultate daje

PIŠE: Matea MARIĆIĆ

ova školska godina je za nas matematičare urodila plodom. Naime, na ekipnom natjecanju MAT lige uvjerljivo smo za našu školu ostvarili prvo i drugo mjesto. MAT liga ekipno je matematičko natjecanje učenika osnovnih i srednjih škola koje je nastalo sa željom popularizacije matematike, veće motivacije učenika i njihovih mentoru u radu te postizanja zajedništva i timskog rada. Jednu ekipu čine četiri člana. Naša je škola pod vodstvom profesorice Ksenije Durlen Stanić prijavila dvije ekipi i obje su dale sve od sebe. Natjecali smo se u C3 kategoriji skupa s drugim strukovnim školama i prošli ukupno četiri kola koja su se održavala tijekom ove školske godine u listopadu, prosincu, ožujku i svibnju. Bilo je lakših zadataka, ali i onih zbog kojih smo morali dobro promisliti. Također je bilo i puno emocija: od nestručnjenja do sreće. No, sve u svemu jedno cijelo natjecanje na kojem smo ostvarili tako dobar rezultat, jeko lijepo je i zanimljivo iskustvo koje je u nama probudilo timski duh. ■

NEREDI U NARODNOJ DVORANI U OPATIČKOJ ULICI Zabrana valcera u Zagrebu

PIŠE: Ivan VIDEK, prof.

Poslije Bečkog kongresa valcer su Europom pronijeli mladi plemenitaši svih narodnosti, do tada krvni neprijatelji u Napoleonskim ratovima. Jedino su Englezi neko vrijeme negodovali protiv njegovih, kako su govorili, razbludnih kretnji, ali su ga i oni prihvatali kada ga je ruski car Aleksandar zaplesao za svojeg posjeta Londonu.

Svi smo čuli za valcer, veseli lepršavi ples, koji je najvjerojatnije nastao među pukom, ali ga je ubrzo prihvatio i plemstvo. Neki možda i znaju da postoji više vrsta valcera, poput engleskog, bečkog, peruanskog itd. No, ono što vas većina ne zna jest to da je u Zagrebu ovaj ples izazvao dosta velike prijepore.

Zagreb - protjerivanje svega njemačkoga

Otac i sin Strauss vješto su iskoristili popularnost ritma i stvorili mnoštvo valcera u čijem su okretaju ljudi zaboravljali svoje brige, nedaće pa čak i politiku i ratove. Svi osim Zagrepčana.

Malo je poznata činjenica da su 7. veljače 1862. godine u Zagrebu održani prosvjedi protiv valcera

na velikom plesu u Narodnoj dvorani u Opatičkoj ulici. Tada su hrvatski narodnjaci ograničeni na silnom germanizacijom prekinuli glazbu prodornim zviždanjem i bučnim povicima „Fuj, valcer“, „abzug Strauss“.

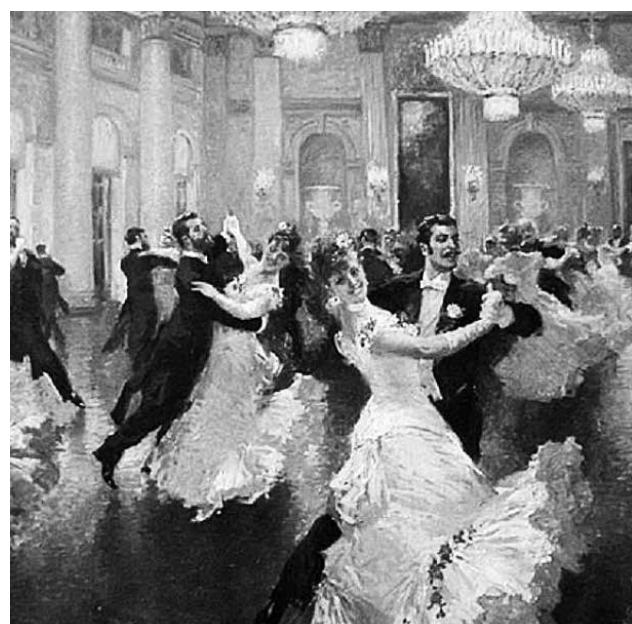
U pozadini tog neobičnog i neuobičajenog izgreda koji nije ostao забиљежен u povjesnim knjigama bila je kao i obično politika. Poslije sloma Bachova nasilja, Zagreb je sav uzavreo u skidanju omraženih njemačkih natpisa i razbijanju carskih grbova, čak je njemačka družina protjerana iz strog kazališta na Markovu trgu.

Kada se očekivalo da će car Franjo Josip urediti Monarhiju prema željama naroda, njegov je ministar Schmerling umjesto apsolutizma nametnuo centralizam, novo ime za stare metode vladanja.

Valcer - simbol stare i nove germanizacije

Ni kriv ni dužan u Zagrebu je stradao bečki valcer, kao simbol stare i nove germanizacije. Domoljube je dodatno uvrijedilo to što je Strauss najavljen njemačkim jezikom. Poslije velikih preprički „rat“ zbog valcera brzo je okončan. Od domoljuba optuženi nazadnjaci i reakcionari, koji su stavili Straussa u plesni rasporedi opravdali su se time da je valcer najpomodniji ples toga vremena, a ne izraz njihove naklonosti Schmerlingovu centralizmu.

U konačnici, sve sudionike neobičnog zagrebačkog prosvjeda odnijelo je vrijeme, preživio je samo valcer - kralj svih plesova. ■

Književnica Ivana
Bodrožić s domaćicom
knjižničarkom Danijelom
Petaros Globan

KNJIŽEVNI SUSRET S IVANOM BODROŽIĆ

Umjetnost iscijeljuje, a poezija nije mrtva

PIŠE: Mateja PREMUŽIĆ

U Knjižnici na Kafeševu briježgu slušali smo životna i književna iskustva mlade književnice Ivane Bodrožić. Pričala nam je o preprekama na koje je nailazila pri pisanju, o negodovanju svoje majke da ne bi postala kao poznata naša pjesnikinja Vesna Parun, koja se nikad nije udala i slabo se snalazila u svakodnevnom životu. Govorila je o ljepoti pisanja i čitanja poezije kao i o kritičarskoj snazi proze.

Ivana Bodrožić je sa svojih devetnaest godina na-pisala četrdesetak pjesama, koje su, kako kaže, zapravo dosta sporo nastajale. Tada još nije bilo shvaćala toliko ozbiljno, ali je na nagovor prijateljice poslala te pjesme na natječaj za mlade pjesnike. Neочекivano je dobila nagradu i od tada se počela malo ozbiljnije shvaćati kao pisac. Kaže da joj je bio zapravo najsjajniji vjetar u leđa. Izjavila je da je pisanje za nju bilo nešto nevjerojatno lako i nešto u čemu je uživala i nije joj bilo jasno da nešto radiš, pišeš, i to ti je posao – jednostavno ti mora biti muko od tog posla, ali njoj to nije bilo! Ali kaže se: „da biste zaradili neke novce i da biste od nečeg živjeli, ne može vam to biti ugodno!“. Zbog takvog prevladavajućeg mišljena trebalo joj je dosta vremena da prihvati da je ona pisac i da će sada od toga živjeti. Uz nagradu Ivan Goran Kovačić dobila je i nagradu Kvirin za mlade pjesnike do 35. godina.

Poezija je melodija srca

Saznali smo da će poeziju uvijek pisati, makar poezija nastaje sporije nego proza. Ili kako kaže Ivana: „Poezija ona nekako kapa! No, poezija je za nju čisti užitak. (U tim riječima sam pronašla ohrabrenje i prepoznala sebe. Izraziti se pjesmom nešto je poput melodije srca za mene.) Makar danas ljudi sve manje čitaju i sve manje traže poeziju, i ako ćemo iskreno, poezija je uvijek na nekoj margini, na rubu in-

teresa. Poezija je zapravo vrlo intimna i za nju treba zaviriti u sebe. Ivana smatra da poezija treba ostati u toj intimističkoj sferi gdje je postojan odnos između pjesme i čitatelja, a to je jedan jedinstven odnos. Ista pjesma se ne doživljava na jednak način, svatko od nas je doživljava na svoj način i za svakoga ima jedno posebno i jedinstveno značenje. Baš zato jer je poezija toliko posebna i iskustva su intimna.

Duh današnjice

Razlog problemu da se malo čita, književnica Ivana Bodrožić vidi u duhu današnjice. Danas je luksuz biti sam sa sobom i zaviriti u sebe, a za prozu nam treba upravo to. Čitanje je jedna aktivnost uz koju se ništa drugo ne može raditi. Izjavila je da je taj posao ispunjava, makar kaže da joj nedostaje vremena za pisanje i da je sve to lijepo, no da se zapravo u Hrvatskoj kao pisac baš i ne može lagano živjeti u financijskom smislu, naravno. Kaže da je problem malenog tržišta i da je svatko tko piše, prisiljen raditi još nešto uz to kako bi si složio neku financijsku konstrukciju da bi mogao preživjeti.

Rupa - naziv romana i simbolička oznaka zbilje

Roman nazvan Rupa digao je dosta prasine i bila je prozivana zbog njega jer su se neki političari prepoznali u tome djelu. Ivana je izjavila da je to

djelo prvotno roman koji ima strukturu trilera za koji misli da je idealan za opisivanje hrvatske političke stvarnosti. Isto tako kaže da nije kopala ni po čijim biografijama ni životima da bi došla do nekih saznanja, već da su materijali kojima se koristila za pisanje tog romana bili iz dnevnog tiska. Odnosno, onoga što se događalo u stvarnosti. Ako tim osobama nije problem davati mito u stvarnom životu ili ga pak uzimati, te biti osuđen za ratni zločin a sve-jedno sjediti u Saboru, ne vidi razloga za neugodnost poslijepoznato izdanja romana. Također kaže da ljudi koje upoznamo ostavljaju na nas određen dojam i kada pišemo, onda pišemo ono što nas se dojmilo te da su likovi donekle uvijek neki stvarni ljudi.

Usudite se pisati

Na pitanje priprema li nešto novo, izjasnila se potvrđeno, no neće nam u potpunosti otkriti sve, osim da je u pitanju još jedan roman na temu odnosa u obitelji. Otvorila sam Ivani svoje srce i priznala da i ja pišem, no da imam strah predstaviti to društву jer, kao što je i ona rekla, to je stvarno jedan intiman čin. Ona mi je na to odgovorila da se usudim i da se ogolim pred drugima te da možda baš moje riječi dotaknu nečija srca koja će se u mojim riječima osjećat manje osamljeno. Umjetnost iscijeljuje, a poezija nikako nije mrtva. Usudite se ući u sebe, provesti malo vremena sami i shvatiti ljestvu riječi! ■

DAN OTVORENIH VRATA HAZU-a

Utorak za znanost i umjetnost

PRIPREMILE:
Elvira GALJUF i Ana KREKOVIĆ

Utemeljitelj HAZU-a bio je đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer, koji je 1861. godine darovao 50 000 forinti za njezino osnivanje. Palaču u kojoj se nalazi HAZU projektirao je, u neorenesansnom stilu, Friedrich Schmidt u suradnji sa svojim pomoćnikom Hermanom Bolleom. Gradnja je trajala od 1877. do 1880. godine.

Utorak, 6. studenoga 2018. godine s profesoricom **Milom Mikecin** posjetile smo Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti na Dan otvorenih vrata HAZU. Akademija je osnovana odlukom Hrvatskog sabora 29. travnja 1861. godine kao Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, a današnje ime nosi od 1991 godine. Dan 29. travnja slavi se kao Dan HAZU-a.

Na Dnimu otvorenih vrata HAZU-a prisustvovalo je predbavanju o Baščanskoj ploči i Škrinji sv. Šimuna akademika Josipa Bratulića. Predavanje se održalo u atriju akademije gdje se nalaze navedeni spomenici hrvatske kulture. Baščanska ploča nalazi se u atriju HAZU-a od 1934. godine i smatra se jednim od najdragocjenijih hrvatskih jezičnih i povijesnih spomenika. Ploča je izgrađena od bijelog vapnenca, visoka je 99,5 cm, široka 199 cm, debela od 7,5 do 9 cm i teži oko 800 kg. U atriju se od 1951. godine nalazi i replika Škrinje sv. Šimuna iz Zadra koja potječe 14. stoljeća. Naša radoznalost odvela nas je i u Strossmayerovu galeriju na drugom katu palače, a ona se sastoji od zbirke umjetnina koje je biskup skupljao u Đakovu.

Posjet našoj najvišoj znanstvenoj i umjetničkoj instituciji bio je vrlo poučno i zanimljivo iskustvo. Naučile smo puno važnih činjenica o samoj HAZU, Škrinji sv. Šimuna te ponovili sve ono što smo u školi naučili o Baščanskoj ploči. Zato preporučamo svima da u 2019. godini za Dan otvorenih vrata posjetite HAZU kako bi se upoznali s djelovanjem i značajem koji ova važna institucija ima za razvoj hrvatske znanosti, umjetnosti i kulture. ■

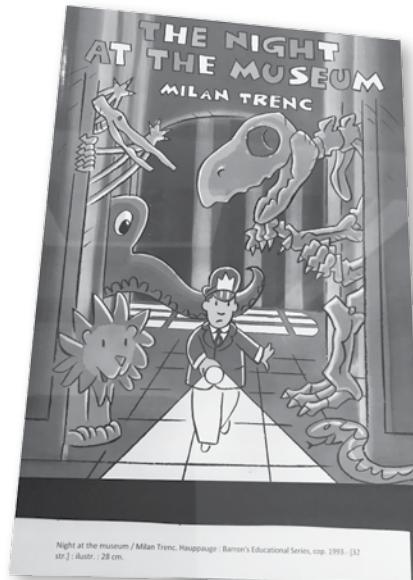
Novinarke s proslavljenim autorom

RAZGOVOR S MILANOM TRENCEM

Noć u knjižnici

PIŠU: Dhia KOVAČEVIĆ i Ivana SLIŠKO

Milan Trenc je studirao filmsku režiju na Akademiji dramskih umjetnosti i grafiku na Likovnoj akademiji. Objavljivao je stripove i ilustracije u *Startu*, *New Yorkeru*, *New York Timesu*, *Timeu*, *The Wall Street Journalu* i *Večernjem listu*. Prema njegovoj slikovnici *Noć u muzeju* iz 1993. snimljen je istoimeni američki blockbuster. Također je i filmski režiser i pisac novela. Radi kao predavač na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti.

Nakon što smo napokon našle Knjižnicu Božidara Adžije, trebalo nam je još „malo“ da nađeno prostoriju u kojoj je već 15-ak minuta trajalo druženje s Milanom Trencem, hrvatskim ilustratorom, crtačem stripova, filmskim i kazališnim redateljem, novelistom te autorom slikovnice Noć u muzeju po kojoj je snimljen istoimeni američki film i koja mu je donijela svjetsku slavu i ugled. No njegova karijera nema strogog samog jedan pravac, s vremenom na vrijeme on pronađe-

neku novu umjetnost i počne se baviti njome iz zanimanje i hobija. Nakon intervjuja od sat vremena (koji je trebao trajati jedan školski sat), priše smo gospodinu Trencu i postavile mu par "pametnih" pitanja.

Jeste li sudjelovali u pisanju scenarija za film *Noć u muzeju*?

Ne, ja sam napravio slikovnicu, a oni su kupili prava i onda od toga napravili ono što su željeli.

Koja Vam je slikovnica najdraža?

Napravio sam ih samo tri pa mi je Noć u muzeju definitivno najvrjednija.

Mislite li da se s godinama Vaš način rada promjenio?

Svi se stalno mijenjam, čovjek se svakih nekoliko godina promjeni, i to je zapravo zanimljivo i tu se krije ljepota življena.

Predstavljanje knjige *Hod po rubu* autorice Rosie Kugli

KNJIGA ZA RODITELJE

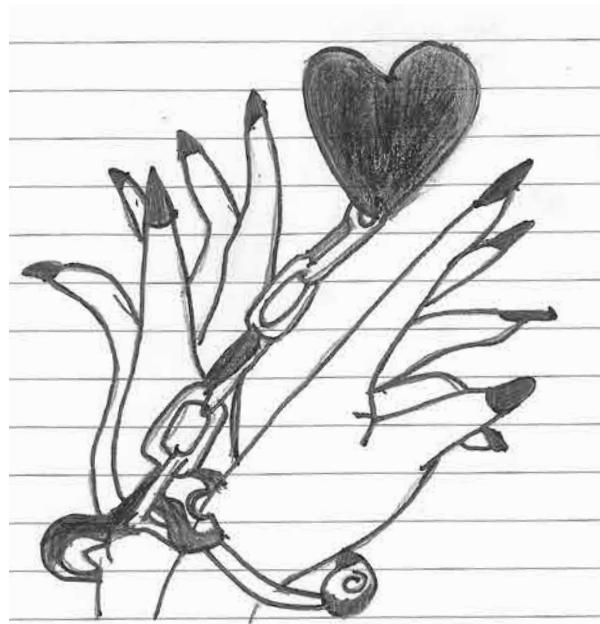
Mračna strana mladosti

PIŠE: Ema DRAŽIĆ

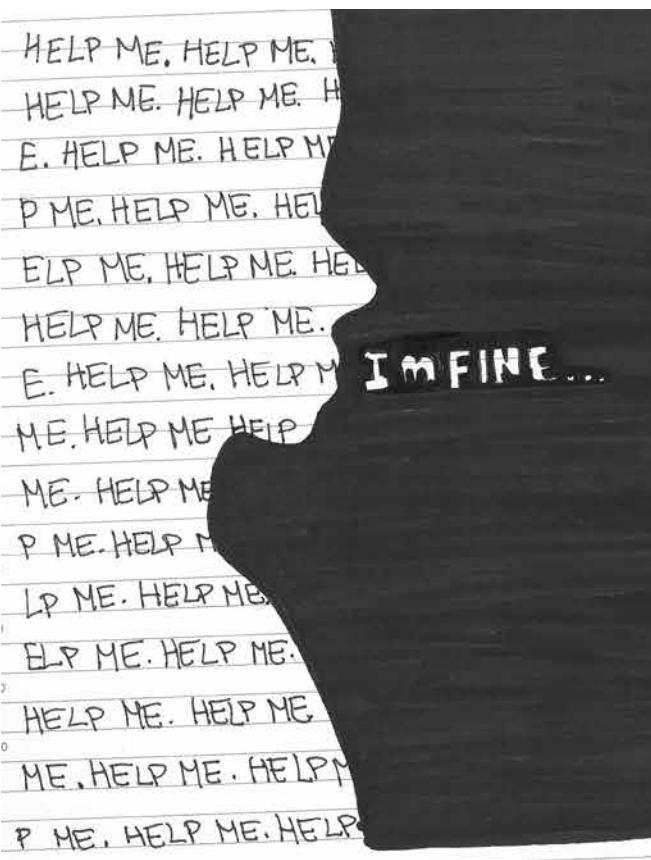
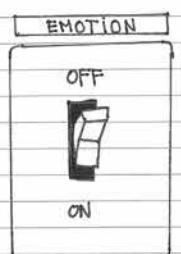
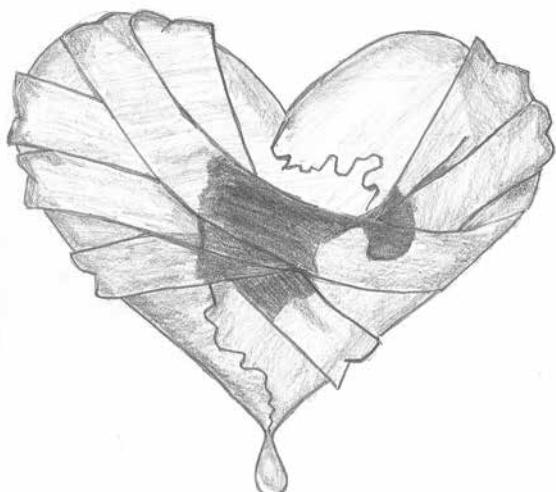
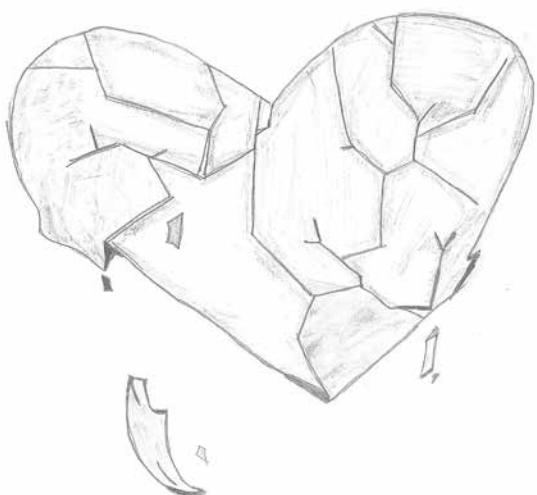
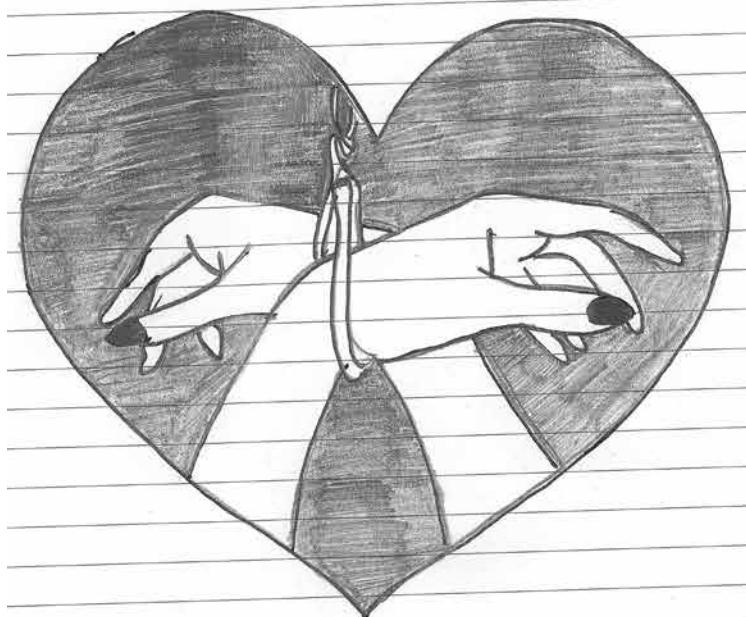
Hod po rubu druga je knjiga Rosie Kugli, koju je napisala zajedno s novinarkom Marijanom Plešić. U prvoj knjizi *Nisam ti rekla* autorica je ukazala na problematičan sustav vrijednosti koji usvajaju današnji mlađi, dok u novoj knjizi tematizira maloljetničku delinkvenciju. Knjiga je dobra za roditelje zato što opisuje rizične i zaštitne faktore u životu maloljetnika. O vršnjačkom nasilju s autoricama razgovarale smo u Knjižnici na Kajfešovu brijegu.

Koje teme su Vam najzanimljivije?

Nakon uspjeha romana *Nisam ti rekla*, koji je dobio prestižnu književnu nagradu Grigor Vitez i osvojio čitalačku publiku nazvan hrvatskom inačicom knjige *Mi djeca s kolodvora ZOO*, ponovo sam posegnula za „formulom“ koja se pokazala i više nego uspješnom. Beskompromisno i brutalno iskreno o „mračnoj“ strani naših mlađih. U knjizi *Hod po rubu*, između ostalog, otvaramo temu potpunog skretanja, života onkraj zakona, života u odgojnoj ustanovi. Isto tako, zagreble smo i neka pitanja na koja smo, kao društvo skloni zažmiriti. Praviti se da ne postoje, gurati ih pod tepih, kao što je vršnjačko fizički i psihičko nasilje.

Novinari za zadatku

Ima li Vaša priča podlogu u stvarnom životu?

Po struci sam pravnica i svoje sam prve pravničke godine provela na odjelu za maloljetnike kod sutkinje Lane Peto-Kujundžić. Rukopis je nastao na temelju osobnog doživljaja tužne sudbine maloljetnog dječaka s kojim sam se susrela dok sam radila na sudu, ali 'naš' Jakov je izmišljen junak.

Jedna knjiga, a dvije autorice. Kako je pisati knjigu u koautorstvu?

Nikada nisam s takvom lakoćom ispisala jedan takav roman iako je tema teška i mučna. Posebnost rukopisa je i to što je knjiga rad autorskog dvojca, Marijane Pleše i mene. Kliknule smo „na prvu“ jer imale smo puno dodirnih tema. Između ostalog i temu maloljetničke delikvenciju o kojoj je ona, kao novinarka crne kronike izvještavala. Pisale smo svaka za sebe. Jedna priča napisana iz dva kutova, ispričana sa strana dvojne potpuno različitih osoba, ujedinjava se u jednu potresnu, ali prije svega, realnu priču jednog tinejdžera koji zapada u „probleme sa sustavom“. I upravo taj drugi kut gledanja, drugu stranu priče, Marijana je majstorski izvela. ■

INTERVJU S RAVNATELJICOM DR. SC. VIŠNJOM PRANJIĆ

Ima neka tajna veza

RAZGOVARALE: Mara JERKIĆ i Tina DUPOR

Ravnateljica škole dr. sc. Višnja Pranić (prva s desna)
sa svojim vjernim suradnicama

Kako je bilo sjesti na stolicu u sobi iza prvih vrata lijevo?

U početku sam se osjećala vrlo, vrlo čudno. Brzo to dođe sve na svoje i kao da je oduvijek tako. Čovjek se na sve navikne.

Kako je ravnati sa svojim dojčerašnjim kolegama i što Vam je najteže u vezi s tim?

To je upravo ono što je čudno. S onima s kojima ste do jučer bili u vrlo prijateljskim odnosima, što ne znači da sada nisam, morate donositi neke odluke koje se odnose na nastavu i organizaciju, ali svi su to prihvatali kao dio posla i funkcionalna.

Što smatrate svojim najvećim uspjehom u ovom ravnateljskom mandatu?

Mislim da je veliki uspjeh što smo uspjeli ostati u odnosima kakvim smo bili i prije nego što sam postala ravnateljica i mislim da imam dobar odnos s nastavnicima. Uspjeh je to što smo osigurali prvu smjenu za prve i druge razrede, a vrlo skoro će dobiti i dvoranu za tjelesni odgoj.

Bili ste učenica i stručna nastavnica Vinogradske, a sada ste ravnateljica.

Koja Vas to čarolija drži vezanom za ovu našu školu?

Ljubav prema školi. Ovo je stvarno, mislim, moja škola, u svakom smislu. Išla u školu, radila, sada sam ravnateljica... sve što je vezano uz školu sam prošla i prolazim. Znači da ovu školu zbilja volim.

Vaš je životopis fascinant: uz posao medicinske sestre i obiteljski život uspjeli ste diplomirati, poslije toga magistrirali i nije Vam bilo dosta učenja pa ste još i doktorirali. Otkud energija, volja... Što Vas pokreće?

Samo organizacija, kada kreneš jedno, nekako sve drugo dolazi samo od sebe.

Kako uspijevate uskladiti svoje profesionalne ambicije s privatnim životom?

Organizacija, samo dobra organizacija. Nisam nešto savršen organizator, ali kada si posložite u glavi, onda sve to ide.

S vremenskim odmakom smatrate li da je petogodišnje obrazovanje medicinskih sestara/medicinskih tehničara bolje od četverogodišnjega?

Ja sam prošla četverogodišnje obrazovanje i smatram da je bolje. Ono što je bolje je da odmah dobivate licencu, s pet godina stjecete više kompetencije nego što smo mi stekli u četiri godine. Ja sam u četiri godine imala 2000 stručnih sati, a vi ih imate 4600. To neminovno vodi do bolje kompetencije.

Što mislite na kojem odjelu posao medicinske sestre najviše dolazi do izražaja?

Nema odjela na kojem sestra nije važna, naravno ne samo sestra nego bilo koji od osoblja. Ako mogu izdvojiti, izabrala bih odjel gdje su najteži bolesnici. Ja sam radila na djecjoj hematologiji i to je izuzetno težak posao, ali zaista imate osjećaj da ste vrlo korisni.

Koje ste si ciljeve zadali za svoj ravnateljski mandat, ili možda možemo reći - mandate?

Uhh... puno ima ciljeva, ali ne odlučujem ja. Bilo bi zaista lijepo dobiti novu školu, da postanemo škola u kojoj su svi nastavnici zajedno, da nismo odvojeni. Mislim da je to nekako glavni cilj, a hoće li se ostvariti, vidjet ćemo. ■

INTERVJU S MIROM GAVRANOM

Okružen knjigama

RAZGOVARALE: Ivona NOVAK i Mirela FRANJKO

Miro Gavran hrvatski je suvremeni romanopisac, pripovjedač, dramatičar i pisac za mlade. Prema njegovim komedijama i dramama nastalo je preko 300 kazališnih predstava, koje je pogledalo više od tri milijuna ljudi. 2014. godine postaje članom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i članom Ruske akademije književnosti. Dobitnik je velikog broj književnih i znanstvenih nagrada u zemlji i inozemstvu, a njegova su djela prevedena na više od 30 jezika. S njim smo razgovarali u Knjižnici Marina Držića u sklopu projekta *U Trnju sa zvjezdama* posvećenog promociji čitanja.

Napisali ste mnogo knjiga i postali ste popularan pisac. Jeste li ikad zaželjeli prestati pisati?

Da bih pisao, moram imati ideju, viziju neke priče, romana. Znam imati pauze po par i više mjeseci da ništa ne pišem. Onda čitam, radim, idem na pokuse za novu predstavu, putujem po književnim susretima, ali to nije izgubljeno vrijeme, ali nikada nisam rekao „E, sad ja to moram napisati“. Teško je po narudžbi pisati. U načelu nije mi teško pisati, kad osjetim da je teško, ja prestanem jer to se ne može na silu.

Imate li neki drugi posao dok ne pišete?

Pomažem ženi oko vođenja Teatra Gavran našega, imam i promotivne aktivnosti, odem na neke sajmove knjiga ili na premijere svoje, ili pomažem glumcima na pokusima kad treba napisati problemske knjižice za naš Teatar, nekad sam uredio neke časopise, neke knjige i tako. Ima i drugih

aktivnosti, sedam godina sam radio kao ravnatelj u Teatru ITD, pa sam to ostavio u siječnju 1993. i otišao u tzv. slobodnjake tako da imam vrijeme za pisanje, da se mogu tome posvetiti.

Izmislite li prvo naslov knjige ili prvo napišete knjigu pa onda naslov?

Kako kad, nekad se dogodi da kad imam ideju, imam već i naslov, a nekad puno kasnije smislim naslov. Recimo, knjiga „Svašta u mojoj glavi“, kad sam je napisao, mislio sam da će joj naslov biti „Memoari jednog djeteta“ i onda sam igrao u parku badminton sa svojom suprugom. Naš je sin tada bio mali, tek je prohodao, i našla su neka djeca tak vaših godina, možda 6. razred osnovne i ja sam ih pitao: „Je l' znate što znači riječ „memoari“? Bilo ih je troje i nijedan nije znao, onda sam otišao k svome prijatelju Ivanu Kušanu, koji je puno pisao za djecu i lijepo stvari, a on je trebao biti urednik te knjige. Ja sam mu rekao: „Ivo, dje-

Novinari za zadatku

ca ne znaju što znači memoari, moramo mijenjati naslov knjige jer će doći u knjižnicu i neće je htjeti posuditi jer neće znati koju knjigu trebaju, neće se moći sjetiti naslova.“ Ivan Kušan je predložio da se zove „Svašta u mojoj glavi“. Kod nekih drama i komedija sam mislio da imam dobar naslov pa nakon nekoliko proba s glumcima shvatim da može to i bolje pa nađem drugi naslov, a za „Sladoled“ sam otpočetka znao da će se komedija zvati tako jer se događa u slastičarnici.

Rekli ste u knjizi „Zaljubljen do ušiju“ da ne treba očajavati jer će ljubav doći kad je najmanje očekuješ. Je l' to istina?

Nitko ne može reći zaljubit ču se u srijedu u 12 sati i 15 minuta! To se dogodi kad mi ne očekujemo. Ne možemo planirati kada ćemo se zaljubiti. U toj knjizi postoji tzv. dubine ljubavi, koji su rješavali i neki moji prijatelji i prijateljice. Da vide vole li još uvijek svoga muža ili svoju ženu i nitko mi nije rekao koliko ima bodova. Svi šute.

Pišete za djecu i mlade kao i za odrasle. Koja je razlika?

Pišem za djecu zato što imam potrebi baš obratiti se mlađim čitateljima. I ja baš ponekad govorim pojim prijateljima piscima da je književnost za djecu važnija od književnosti za odrasle. Zato jer ako netko ne postane čitatelj do 12 ili 13 godine mala je vjerojatnost da će više ikada postati. I kada to osvijestimo da shvatimo koliko književnost za djecu mora biti zanimljiva i atraktivna. Čitate knjige jer je dokazano da su ljudi koji čitaju sretniji i ispunjeniji od onih koji ne čitaju i bolje uspiju u životu, čak su i zdraviji. Tako da ja nekako imam veliku radost i sreću što su moji romani „Zaljubljen do ušiju“ i „Kako je tata osvojio manu“ imali po trinaest izdanja na hrvatskome. Ne pravim razliku između pisaca za mlade i onih za odrasle. I jedno i drugo mi je drago, a mislim da imam neki osjećaj kako mladima poslati neke dobre poruke. Ja govorim često o obiteljima koje imaju probleme, ali uvijek nađu izlaz iz tog i u mojim knjigama oni koji traže izlaz i nalaze ga nisu uvijek odrasli, nego više su mlađi i djeca. Želim ih nečemu naučiti. Mi učimo matematiku, zemljopis, književnosti, ali nas nitko ne uči kako se trebamo odnositi prema nekome koga volimo. Kako se trebamo odnositi prema nekome tko nas voli, a mi njega ne volimo? Kako se odnositi prema nekome koga smo voljeli pa smo prestali voljeti? To književnost može pomoci kada se događaju takve stvari, kao i u tome da i sami činimo ružne stvari prema onome tko nam je drag ili kome smo mi dragi.

Otkuda Vam inspiracija?

Kod knjige „Profesorica iz snova“ pitaju me je li to moja priča. Ne, nije moja priča, u moje doba nije bilo interneta. Nisam ja mogao profesorice zavoditi preko lažnog e-maila, ali da ja nisam bio zaljubljen u dvije svoje profesorice, a jesam, ne bih mogao uverljivo tu knjigu. Ja nisam bio toliko ZALJUBLJEN. Bio sam u jednu, a za dvije godine sam

Riječi, riječi, riječi

se zaljubio u drugu. Uvijek je u knjizi spoj realnog i izmišljenog.

Koliko Vam treba vremena da napišete knjigu?

Knjige za djecu i mlade obični pišem tri do šest mjeseci i uvijek napišem četiri verzije, a nekad i pet. Knjige za odrasle pišem godinu do dvije godine, ovisi je to neka povjesna knjiga ili je suvremena. Kad sam pisao „Krstitelja“ to je trajalo skoro dvije i pol godine priprema i godina dana pisanja. Dosta komplikirano. Morao sam proučavati stari život u Rimu, od doba Isusa Krista u Palestini i tome slično da bih mogao uvjerljivo napisati taj tekst. Kada sam pisao neke suvremene, recimo „Zaboravljenog sina“ to je išlo puno, puno brže.

Koja Vam je najčitanija knjiga?

To bi trebalo pitat ljudе u knjižnicama, nekad mi neku stave na top liste, vidim da su ove o kojima sam pričao, „Kako je tata osvojio mamu“, „Zaljubljen do usjiju“, „Svašta u mojoj glavi“ dosta čitane. Ali nekad je u nekom mjestu više ova, na drugom ona. Nekad u Slavoniji nije isto kao u Zagorju, i slično.

Koja Vam je najduža knjiga?

Spomenuti „Krstitelj“ je najduži. No, ne volim knjige u kojima se pisac razbacuje riječima. Volim da je puno radnje, ali da nisu oni dugački opisi kao u romanima 19. stoljeća. Možda je to zato što sam studirao dramaturgiju, jer kad pišeš dramu ili komediju hoćeš da se sve odvija u sat, sat i pol.

Uživam u pisanju i priopovijedanju, ali vrlo brzo ne mogu prvu verziju gledati htio bih je nekog vremena doradi i popraviti.

Koja Vam je najdraža knjiga koju ste napisali?

To je jako teško pitanje. Na njega gotovo da ne mogu odgovoriti jer ja recimo kada pišem novu knjigu ja sam uvjeren da će ona meni biti bolja od svih prijašnjih, najdraža, najvažnija u tome trenutku jer sam u tim emocijama, u toj priči. Posebno posvetiti dio života baš tome, baš o tome mislim od jutra do navečer. Kada to završim, to je kao kada se odljubiš. To prođe, dove nova priča. Njoj se opet posvetim. Uvijek sam koncentriran na novi tekst. Tako kada se osvrnem, zaista mi je svaka knjiga bila na svoj način draga u tom trenutku.

Jesu li roditelji utjecali na Vas da zavolite književnost?

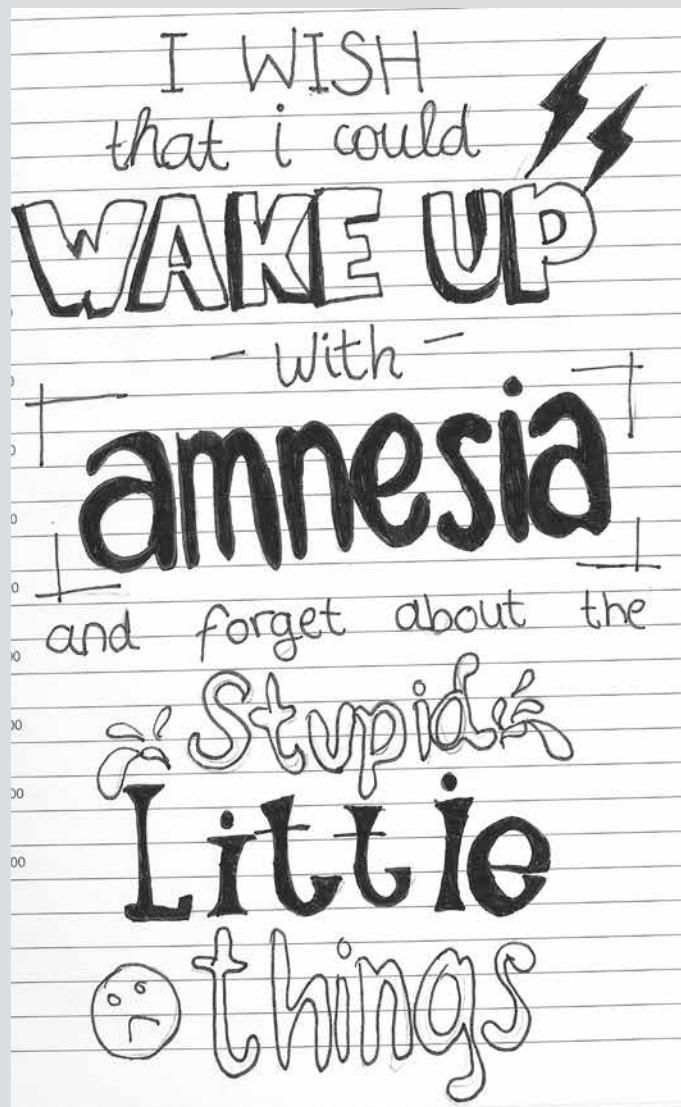
Moja mama je puno čitala, moja sestra, koja je studirala književnost, također, brat koji je studirao elektrotehniku, isto tako, a i otac mi je puno čitao, pa nisu imali ništa protiv da ja puno čitam. Znači to što sam u kući bio okružen knjigama bilo je od presudne važnosti. Sestra kako je imala ispit na filozofskom fakultetu prepričala bi o tim stvarima i kada si okružen knjigama onda je veća vjerojatnost da ćeš sam čitati. No, nisu oni mene nagovarali ni na čitanje ni na pisanje. ■

SUSRETI

PJESNIKINJA: Mateja PREMUŽIĆ

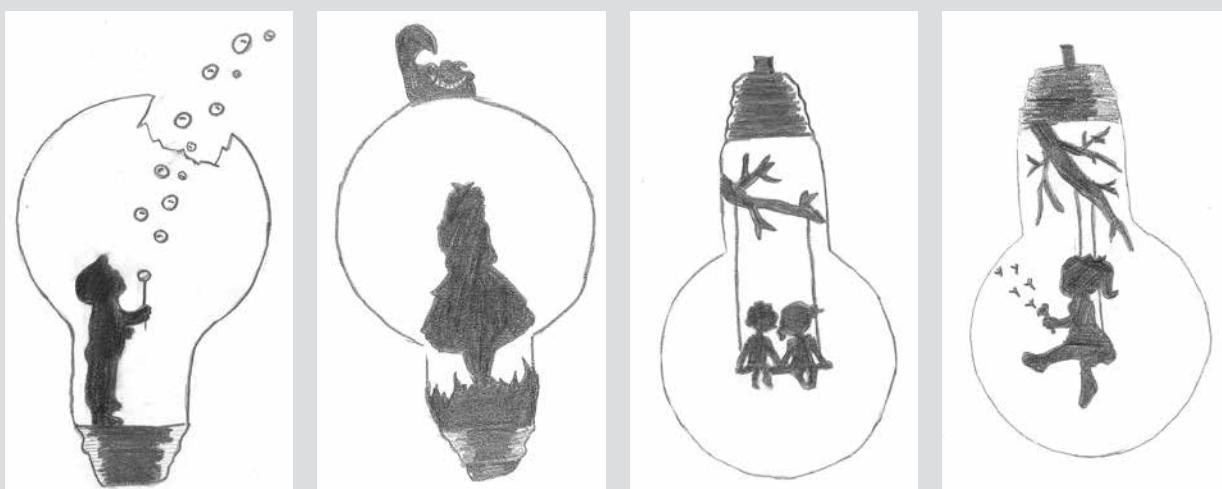
Zamrznuti pogled

U svima nama postoje neke asimetrije. Uglavnom su fizičke, no i ne tako vidljive. Na njima su se isticale te prazne asimetrične oči. Gledale su u neku daljinu, ‘ko zna u koji svjet one vide. No, ona nije bila samo fizički asimetrična, njena duša kao da je rascijepljena. Na pola tu, a na pola negdje daleko gdje je netko drugi. Ta opuštena nerazvijena ramena su bila kao vješalo za dvije beživotne ruke na koje bi se objesile. Lice joj je bilo blijedo i uplašeno s naznakama nečeg tako stravično jezivog da bi ti trnci prošli kroz tijelo ako bi malo duže promatrao. Usne, tako rumene, a tako ledeno ukočene u neki kiseli stisak. Čovjek bi pomislio da gleda kroz staklo, no ona je u odrazu stakla gledala u ta dva ogledala duše. Tamo nije bilo ničega, netko zamrznut iznutra... Pitam se sa kakvim mislima liježe u krevet. Odjednom je krenula šarati pogledom po ljudima oko sebe. Osuđivačkom facom i zlim poluosmijehom kao da se pita kako da ih kazni. Onda je primijetila mene. Uputila mi je prodoran pogled, blago se nagnula prema meni, a ja, samo osjetivši taj pogled koji ubija – zaledih se. No ona zlokobno, kako i jest gledala do sad, popravi nogavicu i izđe van. Promatrala sam kako ju magla guta i kako se sjedinjuje sa njom. Jezivo zadržavajuće.

Sasvim crne oči

Isprani jeans i blijeda faca. Suzne, krupne oči su promatrala sitničavost duša oko sebe. Imao je krupne muške šake. Bile su suhe, pitala sam se jesu li suhe od hladnoće koja ispunjava ove dane ili od vremena koje ga sustiže. Nasuprot njega je sjela djevojka rumenih obraza poput dvije crvene prezrele jabuke. Zjenice su mu se najednom proširile tom jačinom da su njegove oči postale sasvim crne, usta su mu ostala blago otvorena, najednom potpuno suha. Ona ga je odvela u neko drugo vrijeme, neki drugi svijet i otvorila mu ranu na duši mirisom svoje kose kojom je razigrano zamahnula. Ispružio je dugačke suhe prste kao da bi ju htio dotaknut, kao da će mu ona vratiti mladost. A kad je ispružio ruku u potpunosti, sjedalo je bilo potpuno prazno i hladno, najednom se vratio natrag u ovo vrijeme, u ovaj svijet, a rane su samo bile bolnije.

Briga

Hlapljivo trpajući masnu pizzu u premala usta za tako velike zalogaje buljio je u mobitel. Nije primjećivao kako mu komadi sumnjive šunke padaju po zgužvanim hlačama prekratkih nogavica. Utrpavši zadnji komadić u usta, podigao je pogled kako bi se orijentirao gdje se nalazi. Masnim prstima je krenuo prelistavati salatu od neurednih bilježaka. Čitao je ta raštrkana slova nalik na hijeroglife i pokušavao zapamtiti barem mali dio. Nakon tri minute posve je odustao i krenuo zabrinuto gledati u pod kao da će u njemu naći odgovor za pitanja koja mu se motaju po glavi. Nesvesno je počeo čupkati zanoktice na rukama koje je hladnoća obojala u crvene tonove. Istovremeno je lupkao nogom i pogledavao na sat, negdje je žurio. O tempora, o mores!

Pjesme

Jutro je, a još je mrak.
Kako onda da zovem jutrom
nešto što je zaognuto tamom.

Ulazak u staru polupraznu sedmicu bio je gotovo filmski jeziv
Sjedam na ono izlizano crveno sjedalo
i pogledom prelazim preko tih umornih lica

Hladnoća izvana se uvlači među redove sjedala
svakim novim otvaranjem vrata,
najgore je što se uvukla i u moje vene.

Grijem se ispraznim ledom privremenoga zadovoljstva.

Daj, priznaj, ni ti ne znaš kuda ideš,
jednostavno lelujaš kroz maglu svojih misli
i nadaš se da ideš pravim putem.

A put, on je zabluda
A ljubav, ona je ledena
A hladnoća, ona je zadovoljavajuća
A jutro, ono će tek svanuti

Riječi, riječi, riječi

U proljetno jutro, dan je svjež
Osmijeh neiscrpan, a pogled dubok
Poljupci ostavljaju trag kao crtež

Makar su usne odmorne od snivanja
Nitko ni ne sluti da ih umori jad
A jad ostaje bez cjevljanja
I reci mi osjećaš li to u dodiru

Hranиш se lažnom ljubavlju
Strah te tog groznog sada
Ostavi to u tom poglavljvu
Kreni prema novome

I zakorači, kreni prema novome
Ne ostaj sputan strahom
Pa onda čovjeku ovom gorljivome
Usudi se dati sebe

Znam da voliš sve te sitnice
Voliš ih kao proljetno jutro

Već lagano pao je mrak,
no u njoj je već odavno.
Zvuk cigarete koja izgara
pun tisnu u kojoj sjedi.

I te misli, poput zapetljanih žica
pletu neke svoje scenarije.
Ona se gubi,
košmar je sve jači,
a mrak je.

Rekla je strah me mraka,
a nije ju bilo strah.
Štoviše tek tada je ona
mogla biti ona.

Pogledom proti dim
Koji luta sobom
luta izdahom poput vapaja.

Kad bi barem strahovi bili dim,
da odu u zaborav
u neki drugi svijet.
Tamo gdje i pripadaju.

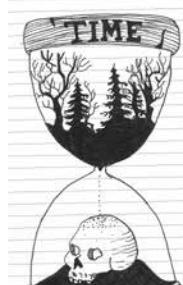
Možda ti odeš,
ako ispružiš ruku.
Možda.

U tisini sobe duša se ruši
žudi i traži ono sigurno mjesto
Taj je silni umor guši
a ona je tako počesto

A oaza koju traži
samo je neko toplo naruče
Ali srce je na strazi
i neda ono željeno obliće

I tužno lice iza osmijeha se krije
gradi zidove od ruševina starih
Uragan u glavi sa kišom lije
već teret jedan na nekom istovaruh

Daj, shvati krinku
pa zar to nije tvoj đir
Spasi jednu običnu klinku
pokloni joj napokon mir

Niski start
a u pitanju uopće nije utrka.
Ustvari, trebala je to biti lagana šetnja.

Ma znaš koja?
Onakva kakvu bi poželio u ljетnim noćima.
Osyežavajuće hranjiva.

Da, osyežavajča...
Ma što to uopće znači?
Da se razbudiš od nje?

A ja ne bih to,
Ja bi nešto umirujuće,
nešto kao padanje u san.

Bijeli brk mu kralji lice,
crna kapa grije mudru glavu
Naizgled ne tako čelavu
razbijanje današnje besparice

O čemu razmišlja ta duša?
Tužna izraza lica,
udubljenih očiju,
izraženih jagodica.

Lice kao maska,
jagodice svoga naglaska,
oči poput praska,
duša im laska.

YOU SAY I
DREAM
TOO BIG.

I SAY YOU THINK TOO
SMALL.

Teško je, znam.
Teško je otvoriti stare rane.
Strah te, znam.
Strah te slabosti.

Kako očekuješ zacijeljnjne,
a rana ti je prljava?
Kako dati drugome sebe,
a sebi se ne daš?

Ne razumiju svi tu vrstu boli.
Okusiš zauvjek u nekome,
a znaš.
Znaš da si ti njemu bezukusan.
Bljutav štoviše.

I neka gledamo u isto,
mi ne vidimo isto.

IZ UČENIČKIH ZADAĆNICA Životni uzor

Pišući o temi *Moj životni uzor*, neki su naši učenici svojim uzorom imenovali svoje bake i djedove. Poznata je istina da bake i djedovi svoju unučad vole bezuvjetnom ljubavlju. Međutim, rijetko se ističe da im unuke i unuci užvraćaju istom toplinom i privrženošću te da sa sobom u život odnose poneko zrnce njihove mudrosti i puno ljubavi i nježnosti. Odrastanje s voljenim nam bakama i djedovima velika je životna radost koja nas dugo grije i svijetli u našim životima.

Zlatne ruke

PIŠE: Patricia MATULIN

Moj je životni uzor – moj djed. On je od malena odlučio da će se boriti za sebe jer je imao teške uvjete života. Budući da je oskudjevalo u svemu, probudio je u sebi želju da poboljša svoj način života.

Kada je bio mladić mojih godina, odlučio se baviti trgovinom stoke što je u ono vrijeme bio unosan posao. Taj mu je posao išao vrlo dobro jer je bio mudar i uvjerljiv trgovac. Čak je išao na daleko putovanja kako bi prodao kravu ne znajući unaprijed hoće li u tome i uspjeti. Nakon nekoliko godina odlučio je sav svoj mukom zarađen novac pametno uložiti. Tim je novcem otvorio vlastiti kafić. U međuvremenu se oženio i dobio dvoje djece te je svakom djetetu vlastitim novcem i zlatnim rukama sagradio predivne kuće i pomogao im stati na vlastite noge. Zahvaljujući njemu, njegova su djeca uspješni ljudi.

Svaki put kad pogledam svoga djeda, ne vidim samo sjeda čovjeka sa štakama, već čovjeka koji je svojoj obitelji omogućio bolji život. Prošlo je godinu dana otako je baka umrla, pa djed živi kod nas jer se teško kreće. Sada se moja obitelj i ja brinemo o njemu.

Iako je moj djed završio samo četiri razreda osnovne škole, snagom je volje, svojim trudom i upornošću ostvario svoje životne ciljeve. I kada pomislim da mi je teško i naporno učiti, u toplom i ljubavlju ispunjenom domu, postidim se, a djedovi mi životni put postaje najveća motivacija na mome putu k boljem obrazovanju i životnoj sreći.

Did

PIŠE: Anita MIHALJEVIĆ

Životni je uzor osoba čijim se djelu i postignućima ljudi dive i žele se na nju i sami ugledati. Na mene je u životu utjecao jedan blizak, drag i dobar čovjek - moj djed Srećko Grubišić.

Rođen je u Posuškom Gracu, u Bosni i Hercegovini. Iako je imao puno nadimaka, mi smo ga unuci jednostavno zvali – Did. Od malena ga pamtim kao dobra i poštena čovjeka s velikim srcem. Živio je skromno, podigao sedmoro djece i uvijek bio spreman pomoći drugome. Svi su ga voljeli jer je uvijek znao nasmijati ljudi iako mu je samom bilo teško. U djetinjstvu sam svako ljetu provela s njim. Vodio bi me svugdje sa sobom, pričao mi priče, pjevao mi i svirao. Imao je prelijep glas, svirao je gusle, a nama je unucima napisao pjesmu u kojoj je svakome od nas posvetio stih. Odrastajući, iako sam ga posjećivala svake godine, s njim sam provodila manje vremena.

Nažalost, ni njega, poput mnogih ljudi, bolesti nisu štedjele. Od tumoru na grlu nakon operacije je izgubio je glas. Izmučile su ga kemoterapije i zračenja, a tumor je zahvatio i pluća. Njegova je borba sa zločudnom bolešću trajala osam godina i polako mu oduzimala snagu. Prošlog ljeta svi osjećali njegov kraj, pa je cijela naša obitelj bila uz njega. Mršav u licu i tijelu nije više mogao ni hodati, počeo je gubiti i pamćenje, ali nas je i dalje nasmijavao. Moj nas je djed napustio 28. srpnja 2018. godine.

Iako ga život nije mazio, moj se did nikad nije žalio. O sebi mi nije puno pričao niti mi je govorio što trebam činiti, a što ne. Međutim, svojom je životnom vedenjem, pobožnošću i poštjenjem moj dragi djed utjecao na mene i moj pogled na svijet.

Dragocjeno vrijeme

PIŠE: Mirela FRANJKO

Moja je prabaka Marija moj životni uzor. Ona me odgojila i s njom sam odrasta, naučila me svemu što je u svakodnevnom životu dobro znati, čuvala me i pomagala mi kad god mi je trebalo pomoći. S njom sam odrastala i od nje sam učila biti boljom osobom.

Baka Marija je za mene jedna od najbolja, najdraža i najpametnija osoba na svijetu. Ona je osoba kojoj i danas mogu reći sve o tome što me muči, ali i ono što unosi veselje u moj život. Kad bih napravila nešto loše, znala bih da će mi baka dati dobar savjet i pomoći mi riješiti problem. Uvijek me učila da se vikom i galatom ne obraća ljudima i da se nasišošću ne rješavaju problemi. Naime, kada bih dobila negativnu ocjenu u školi, samo bi mirno rekla: „Ni prva - ni zadnja, ispravit ćeš.“ Jasno i odlučno, bez povišenih tonova. Takva je u svemu.

Kako odrastam sve se više divim njezinim postupcima i njezinu karakteru. Rado poslušam svaki njen savjet, konkretan i praktičan, a prije svega dobro-namjeran i iskren. I nema sretnije osobe od nje kad mene vidi nasmijanu i sretnu, a osobito je vesela kad učinim nešto lijepo i dobro. Obje smo zahvalne što imamo jednu drugu.

Doista mogu reći da sam presretno što je baš ona moja prabaka. Zahvalna sam što me naučila mnogim vještinama: učila me šivati, ispeći fine kolače, ali i saditi biljke u vrtu te hranići životinje. Vrijeme provedeno s njom dragocjeno je vrijeme, a naša druženja izvor su veselja i radosti. Volim i poštujem svoju prabaku Mariju.

Da su nam i roditelji često životni uzori, poznato je od davnina. Tako nas Sofoklo u svojoj tragediji Antigona uči da „dičan otac djeci najveća je slast,/baš isto kako ocu glas o djeci lijep.“ O toj istini i međusobnom uvažavanju roditelja i djece svjedoči i tekst Lucije Pavlović, učenice 2. d razreda.

Hrabra i nasmijana

PIŠE: Lucija PAVLOVIĆ

Tinejdžeri često u slavnim osobama – glumcima, pjevačima ili sportašima nalaze svoje uzore, nekoga poput koga bi i sami htjeli biti. Međutim, ja očito nisam tipična tinejdžerica jer bih ja željela biti poput svoje mame.

Moja je mama predivna žena koja meni i mojoj braći pruža neizmjerno puno ljubavi, nježnosti i topline. Ona je osoba kojoj se divim, moja najbolja priateljica s kojom mogu o svemu, baš o svemu razgovarati. Kada se nečega

Riječi, riječi, riječi

prihvati, ne odustaje od svog cilja sve dok ga ne ostvari. Prije devet godina dijagnosticirana joj je multipla sklerozna bolest središnjeg živčanog sustava. Isprva nam je bilo teško prihvati tu dijagnozu jer nismo znali kakva je to bolest, koji joj je tijek i koje su njene posljedice. Još se i danas, premda sam bila devetogodišnja djevojčica, sjećam razgovora s tatom koji nam je pokušao jednostavnim riječima, primjerima našem uzrastu reći od čega boluje naša mama. Proteklih smo godina stekli puno saznanja o toj bolesti, prihvatali činjenicu da je mama bolesna i naučili joj pomagati u njenoj svakodnevnoj borbi.

Međutim, unatoč teškoj i nepredvidljivoj bolesti, mama se nije promijenila: i dalje je kakva je oduvijek bila – hrabra i nasmijana. Iako je svaki dan neizvjesstan jer se nikad ne zna kakve će nalaze donijeti sljedeći kontrolni pregled, mama je uvijek optimistična, snažna duhom i uporna u svojoj borbi s bolesti. Upravo se tim njenim osobinama najviše divim. Biti optimističan u teškim trenucima nije nimalo lako (što, nažalost, znam i iz osobnog iskustva) i potrebno je katkada, kako moja mama kaže, pokucati o drvo. Da, trenutno je dobro. Jesmo dobro. I neka tako i ostane.

Moja je mama velik borac i pruža meni i braći primjer kako se treba suočiti s teškoćama u životu i hrabro im se suprotstavljati. Uporno i svakodnevno. Od nje sam naučila da u životu nema odustajanja. Jednog dana kad odrastem i kad budem imala vlastitu obitelj, želim poput svoje mame, problemima usprkos, biti vedra i nasmijana, nježna i ustajna.

Nastavljajući pisanje o odnosu roditelja i djece, sjetili smo se da bi nam i danas, pet stoljeća nakon vremena u kojem je živio i stvarao, naš slavni komediograf Marin Držić poručio: „Med lisicom i hrtom nije ugodađa.“ Dakako, ne mišlaše Vidra, kako nazivahu Držića, na životinje, već na, i sami slutite – ljude. I ne na bilo koje ljude, nego na – djecu i njihove roditelje. Sami odlučite tko je od njih lisica, a tko hrt. Sukob očeva i sinova, kćeri i matera priča je od pamтивјека i za vječnost. Pa pročitajte jednu od njih: Možda ipak komedijant Držić nije bio u pravu, pa između roditelja i djece ipak postoji, ako ne mir, a onda barem – primirje. Ponekad.

Dobitna kombinacija

PIŠE: Kristina ILINOVIC

Roditelji i djeca – nekad dobitna kombinacija, češće – roditelji požele da nemaju djecu, a djeca da im je netko drugi roditelj. Ovo je moja priča. Nije baš zgoditak na lutriji niti je sve baš tako sivo da ne bismo mogli skupa otići na pivo.

Tvrdim, bez fige u džepu, da sa svojim roditeljima dosad nikada nisam imala problema. Dakle, ja sam bila dobro dijete, a oni su moje pristojno ponašanje znali cijeniti. Priznajem, znamo se porječkati zbog loših ocjena, ali to je sitnica, a mi nismo sitničavi. Jer ja znam što smijem činiti, a što je bolje – ne činiti. Izlasci su dopušteni, naravno – prema zaslugama. Ako dobijem negativnu ocjenu, svima je jasno da ne mogu van. Dobijem li dvojku, tada pregovaramo. Za svaku ocjenu višu od dvojke, slijedi slavlje i napomena: „Radi što ‘oćeš, samo nek’ je trojki!“

Takvi su običaji u mojoj obitelji. Možda i nisu sasvim uobičajeni, ali mi ih se uz smijeh pridržavamo. Međutim, moj odnos s roditeljima ne ovisi samo o uspjehu u školi nego i o mojem ponašanju prema njima. Kad sam bezobrazna, tipična je kazna odlazak u sobu i „neka te oči materine ne vide!“ Ako im odgovorim drsko i bahato, zabranjeni su mi izlasci, ali samo na dva-tri dana, dok se ne ohlade. Kad sam pristojna, cijela se obitelj ponosi mnome i hvali me, jer je u današnje vrijeme veliki pothvat odgojiti finu i pristojnu djecu. Moja baka često govori da se današnja djeca sama odgajaju.

Znam da nismo tipična obitelj, ali se međusobno poštujemo - mi djeca svoje roditelje, a oni nas, svoju djecu. A da bi naša obitelj bila djelotvorna, svi imamo svoje obaveze koje, najčešće, bespogovorno izvršavamo. A da među nama nema sitnih iskrica koje frcaju kad smo, od svakodnevnog života, malo nabrijani, bilo bi nam pomalo i dosadno. Iako u našem domu nije sve uvijek idealno, mi se volimo i sretni smo što imamo jedni druge. ■

RIZNICA HRVATSKE POVIJESTI

Delmatski jezik

PRIREDILA: Lorena PREKOMOREC

Delmatski jezik nastao je u srednjem vijeku u izravnom naslanjanju na govorni latinski jezik u tadašnjoj romaniziranoj Dalmaciji, i to spontano, kao i ostali romanski jezici. Taj jezik nije bio korišten u službene svrhe, osim ponekad u Dubrovniku, gdje se koristio u bilježničkim ispravama. U to je vrijeme službeni književni jezik bio latinski.

Najstariji tekstovi na ovom jeziku su iz 13. stoljeća, a pisani su raguškim (dubrovačkim) dijalektom. Prodiranjem slavenskog hrvatskog jezika, a kasnije i venecijanskog te talijanskog, delmatski se govorni jezik postupno gasi. Smatra se da je prvo nestala zadarska inačica ovog govora. Govornici delmatskog jezika živjeli su u obalnim gradovima današnje Hrvatske (Zadar, Trogir, Split, Dubrovnik) i Crne Gore (Kotor), te na današnjim hrvatskim otocima Krku, Cresu i Rabu. Najpoznatiji dijalekti delmatskog jezika bili su veljotski (viklasun) s otoka Krka (Veglia), raguški koji se nekoć govorio u Dubrovniku (Raguša) i dijalekt koji se govorio u Zadru (Jadera).

Delmati i Dalmacija

Delmati ili Dalmati, narod koji je u atničko doba nastavao područje srednje Dalmacije i zapadnu Hercegovinu između rijeka Krke i Neretve; njihovo glavno središte Delminij (Delminium) nalazilo se na Duvanjskom polju. Dalmati se pojavljuju od 4. stoljeća pr. Kr. I smatraju se Ilirima u širem smislu, pa ne ulaze u sastav kasnijega Ilirskega kraljevstva uz južni Jadran. Po njima se potom zove rimska provincija Dalmatia i današnja Dalmacija tj. južna Hrvatska. Pretpostavlja se da ime Delmati potječe od njihova imena za ovcu (sačuvanog u albanskom: delme), što upućuje na stočarstvo (ovčarstvo) kao pretežitu granu njihova privređivanja.

Delmatski tip hoga Silvana

Fibule, tj. metalna igla sigurnosnica u vrijeme Delmata

Vjerovanja i kultovi Delmata

Kod Delmata je osobito štovan kult Silvana, kao vrhovnog božanstva. Štovanje tog pastirskog božanstva kod izrazito stočarskog naroda potvrđuju i brojni reljefi sa Silvanovom kulnom slikom nađeni na njihovu području. Štovanje, dakle, nije bilo vezano isključivo za religijske aspekte, već je ono bilo vezano za način života i oblik privrede (lat. silva - šuma). Važnost šume, lov, uzgoj stoke, bavljenje raznim poljoprivrednim vrstama, sve je u konačnici bilo vezano uz taj kult koji se držao zaštitnikom svih tih aktivnosti, bilo da se on pojavljuje u muškim (Silvanus) ili ženskim (Silvaneae) osobama.

Starodelmatski ili starodalmatski jezik

Nakon propasti Rimskoga Carstva i velike selidbe naroda, antički latinski se u srednjem vijeku raspada na dijalekte iz kojih na južneuropskom prostoru bivšega Rimskog Carstva potom nastaju novi romanski jezici: španjolski, portugalski, francuski, talijanski, starodelmatski, rumunjski itd. Osim prevladavajućeg romanskog utjecaja zajedničke gramatike i sličnoga većinskog rječnika, oni se većinom razlikuju zbog substratnih utjecaja bivšega predimskog pučanstva i naknadno priseljenih novih naroda. S početkom srednjeg vijeka od 6. stoljeća su u široj Dalmaciji duž istočnog Jadranu, uz stariji latinski zapisana još dva nova, ranije nepoznata jezika: staroslavenski većinom iz crkvenih tekstova i tzv. dalmatinski ili starodalmatski iz civilnih tekstova najprije u obalnim gradovima, ali se potom još nalazi u tri seoska dijalekta i šire izvan gradova. Od srednjeg vijeka je bilo poznato bar šest različitih starodalmatinskih pradijalekata: istriotski (istroromanski) u južnoj Istri, veljotski (Veklisûn) u gradu Krku, murlâški (morlački) u zaledju Dalmacije do Livna, čiribiranski na južnodalmatinskim otocima i raguzejski (Rhagusium) iz starog Dubrovnika.

Priča o izgubljenom delmatskom jeziku

Govornici dalmatoromanskih varijeteta polako su prelazili na talijanski i hrvatski, a mnogi su poznivali i mletački. Jezik administracije bio je latinski, a potom sve više i talijanski. Uglavnom, dalmatski se "utopio" u taljanskom, naravno, osim u Dubrovniku, gdje se prešlo na hrvatski, pretpostavka je da se to dogodilo i u Trogiru, dok je oko Skadarskog jezera prevladao albanski. U Dubrovniku se raguzejski govorio do kraja 15. stoljeća, a posljednji se do pred kraj 19. stoljeća održao dalmatoromanski govor grada Krka – veljotski.

Latinski Očenaš

Pater noster, qui es in caelis
sanctificetur Nomen Tuum;
adveniat regnum Tuum,
fiat voluntas Tua,
sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum cotidianum da nobis hodie,
et dimitte nobis debita nostra,

sicut et nos dimittimus debitoribus nostris,
et ne nos inducas in temptationem,
sed libera nos a malo.

Delmatski Očenaš

Tuota nuester, che te sante intel sil,
sait santificuot el naun to,
vigna el raigno to,

sait fuot la voluntuo toa,

coisa in sil, coisa in tiara.

Duote costa dai el pun nuester cotidun,
e remetiaj le nuestre debete,
coisa nojiltri remetiaime a i nustri debetuar,
e naun ne menur in tentatiaun,
miu deleberiajne dal mal.

ISTRAŽIVANJE GRADA ZAGREBA

Posjet staroj dami – Baščanskoj ploči

PIŠU: Ivana SLIŠKO i Dhia KOVAČEVIĆ

„HAZU vam radi od jutra do mraka pa kad budete imali vremena, odite tamo i posjetite Baščansku ploču, jako je usamljena ovih dana. Ne plaća se ulaz“, na kraju sata rekla je profka iz hrvatskoga. Kad smo čule ovo zadnje, bilo nam je lakše otići.

Na kraju smo jedan od najdragocjenijih hrvatskih spomenika odlučile posjetiti odmah sljedeći dan (socijalni život nam je toliko ispunjen), sumnjajući da ćemo uopće biti puštene u blizinu izložene isklesane ploče iz 1100. godine na kojoj piše kako je hrvatski kralj Zvñmir darovao zemlju Svetoj Luciji (Misljam, jeste vi nas vidjeli? Ne bismo se ni same pustile unutra).

Dakle: pravac Zrinjevac!

Uz najljepši park u gradu se smjestila Baščanska ploča, kako i dolikuje jednoj staroj dami. Zna ona šta valja... Neko vrijeme smo stajale ispred HAZU-a, nismo bile sigurne kako ući (profesorice, jeste ponosni na nas?), nakon otprilike dvije minute konačno smo skužile da stojimo pred jedinim vratima koja su, normalno, ulazna. Ne možeš ih fulati, iz aviona ih vidiš, ali kaj ćeš, obje smo slijepe (Doktori potvrdili; Dhia malo više, ali okej...). Nakon dvije mukotrpne minute napokon smo kroz portal ušle u predvorje mitskoga mjesa.

Gdje su nestale boje?

Na porti nas je ljubazno dočekao zaštitar (mitsko biće) i priupitao: „Što trebate, cure?“ na što se Dhia malo piiiip i rekla da smo došle u posjet gospodi Ploči. Tako smo, s noge na nogu, došetale do gospode Dotične. Stvarno je fora stati pred nju! Profesorica nam je rekla da se na njoj vide i ostaci boja – zelena (ili plava, nismo ziher), crvena i žuta. I pazite kaj?! Jedina boja koju smo vidjele na ploči bila je crvena. Tko zna u što je profka gledala?! Toliko o toj zelenoj (ili plavoj) i žutoj. Malo smo se razočarale, ali što ćeš, takav je život (ipak idemo u Vinogradsku). Ali, bez obzira na taj koloritski nesporazum, bilo nam je dragو što smo vidjele tekst od kojega polazi svako istraživanje hrvatskoga jezika i književnosti, u kojemu je prvi put na hrvatskom jeziku i prijelaznim tipom (između oble i uglate glagoljice) zapisano hrvatsko nacionalno ime. Kao prave predstavnice suvremenoga doba odradile smo i photoshoot jer ipak se bez fotke ništa ne računa! Kao da nismo ni bile tu! Kinezi nas sigurno razumiju. Nakon uspješnog naslikavanja otišle smo na zasluzeni kebab i mozgale postoji li ikakva veza između Baščanske ploče i kebaba? Valjalo bi to istražiti... ■

Neka se malo odmore!

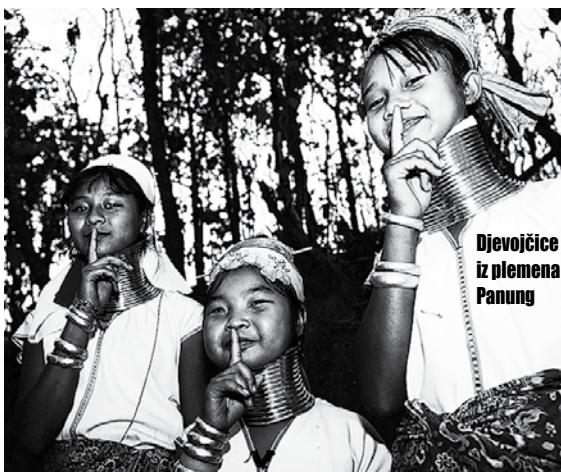
Brća Seljan

POSJET ETNOGRAFSKOM MUZEJU U ZAGREBU

Daleki običaji i vremena

PRIPREMILE: Bruna HRSTIĆ I Iva ŽUGAJ

Izložba o braći Seljan, hrvatskim putnicima i istraživačima, omogućila je upoznavanje njihove vrijedne ostavštine – ne samo one koja se čuva u Etnografskom muzeju u Zagrebu nego i one građe koja se nalazi u drugim hrvatskim institucijama. Tako su na jednom mjestu okupljeni svi dostupni materijali koji otkrivaju geografska i etnografska istraživanja te pustolovne braće.

Djevojčice iz plemena Panung

Kineska tradicija vezivanja stopala

Učenici Škole za medicinske sestre Vinogradска s profesoricama **Vesnom Kralj i Janjom Dolić** posjetili su Etnografski muzej u Zagrebu u kojem se od 3. svibnja do 18. studenoga 2018. godine održavala izložba *Braća Seljan kroz prašume i pustinju*. Izložba svjedoči o istraživanjima i putovanjima braće Seljan koji su rođeni su u Karlovcu.

Putovanja i istraživanja braće Seljan

Budući da su se zanimali za geografiju, Mirko i Stevo odlučili su 1899. godine krenuti na put oko svijeta. Njihovo je odredište bila Etiopija, a nakon Afrike 1903. godine odlaze u Južnu Ameriku u kojoj istražuju područja Brazila i Paragvaja. Međutim, Mirko Seljan umire u prašumi 1913. godine u jednoj ekspediciji kroz Peru, a nakon bratove smrti Stevo Seljan nastavio je putovati istražujući rude. Živio je i osnovao obitelj u Brazilu gdje je i umro 1936. godine.

Braća su nam donijela informacije o drugim i drugačijim kulturama za nas nepoznatih naroda. Zahvaljujući njihovoj donaciji predmeta koje su pronašli, Etnografski muzej je neiscrpno vrelo zanimljivih informacija o njihovim putovanjima i spoznajama. Vidjeli smo brojne predmete koje su braća Seljan donijeli sa svojih putovanja kao i pisma, dnevниke, fotografije koje su snimili u Južnoj Americi te geografske karte koje je izradio Mirko.

Na izložbi smo slušali predavanje o putovanjima i istraživanjima braće Seljan. Poznati su po tome što su objavili različite putopisne crticne na mnogim jezicima te nekoliko knjiga. Na izložbi smo vidjeli predmete materijalne kulture koje su braća donijela iz Etiopije i Južne Amerike, fotografije koje su snimila na svojim putovanjima, njihova pisma, dnevnički, putne bilježnice, razglednice i dopisnice te geografske karte. Sve su to darovali muzeju s ciljem da posjetitelje – kako nekada, tako i danas – upoznaju sa svojim istraživanjima i približe nam daleke kulture koje su na svojim putovanjima i sami upoznali.

Ukrašavanje tijela, žene žirafe i sičušna stopala

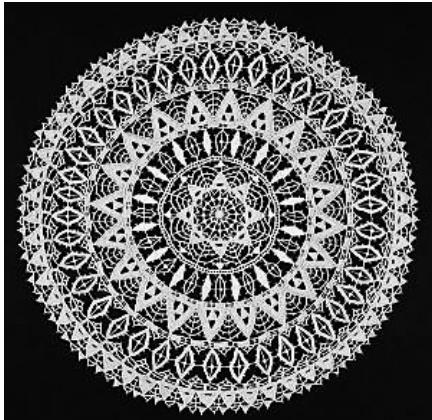
Nakon razgledavanja izložbe o braći Seljan imali smo priliku upoznati se sa različitim predmetima za ukrašavanje tijela kao i samim tehnikama. Ukrašavanje tijela je karakteristično za određene kulture i regije u Africi i dalekom Istoku. Naši su se učenici uputili na radionicu o ukrašavanju tijela. Na radionici smo se upoznali s brojnim načinima na koje ljudi mogu ukrasiti svoje tijelo, a sve radi ljepote. Neki od njih, kao što su tetovaža ili piercing danas su svakodnevna pojava, česti su i uobičajeni u suvremenom životu, osobito mladim ljudi. Međutim, na sjeveru Tajlanda postoji puno neobičnijih načini „ukrašavanja“. Naime, tamo, u

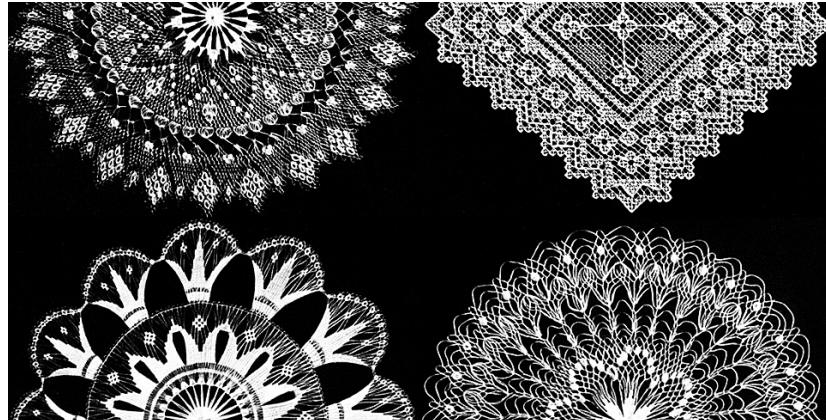
Kroz prašume i pustinju

plemenu Padaung djevojčice i žene nose bakreno prstenje oko vrata koje može biti teško i do nekoliko kilograma, a najveći je broj krugova oko vrata 25. Zbog svojih izduženih vratova one su poznate i kao žene žirafe, a njihovi su dugi vratovi simbol užvišene ljepote. Međutim, danas je plemenska tradicija „prstenovanja“ žena postala turističkom atrakcijom i načinom preživljavanja njihovih obitelji. Nadalje, u Kini je od 10. stoljeća i doba kineske dinastije Tang do 1911. godine postojala tradicija vezivanja stopala: djevojčicama bi se, ljepote i statuza radi, lomili prsti i stopala čvrsto povijala za vojima kako bi bila što manja, a time i privlačnija. Posjetivši Etnografski muzej puno smo naučili o nama dalekim kulturama kao i neobičnim običajima uljepšavanja žena, nekim čak i vrlo okrutnim. Oni, poput „prstenovanja“ žena, nažalost, postoje još i danas. O tempora! O mores! ■

Paška čipka

Hvarska čipka

HRVATSKO ČIPKARSTVO

Tradicija na koricama *Infuzije*

PIŠE: Klara KOS

Hrvatsko čipkarstvo 2009. godine proglašeno je UNESCO-ovom nematerijalnom svjetskom baštinom. Danas u Hrvatskoj postoje tri glavna centra izrade čipke, čije je djelovanje nastavak duge tradicije. To su: Lepoglava u Hrvatskom zagorju s čipkom na batiće, na Jadranu grad Pag s čipkom na iglu i grad Hvar s čipkom od agave. Tradicija čipkarstva postoji i u međimurskom selu Sveta Marija, gdje se izrađuje tzv. svetomarska čipka.

Čipka je krasila više puta korice našeg školskog lista, pa tomu u čast recimo nešto o njoj. Čipka je šupljikav ručni rad koji nastaje u doba renesanse na području Mediterana. Za izradu čipke koriste se dvije osnovne tehnike: šivanje iglom (čipka na iglu) i preplitanje niti pomoću batića (čipka na batiće).

Lepoglavska čipka

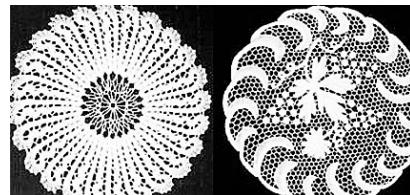
Tehnika izrade čipke je čipka na batiće, a način izrade izvodi se pomoću okruglog tvrdog podloška i parnog broja drvenih batića (dedek i bateki), preko narcnog predloška, preplitano na način koji reljefno ističe konture pojedinačnog motiva čija površina je uvijek izrađena u kombinaciji gustog i rijetkog pletiva. Od materijala se koriste laneni i pamučni konac u bijeloj te bež boji.

Paška čipka

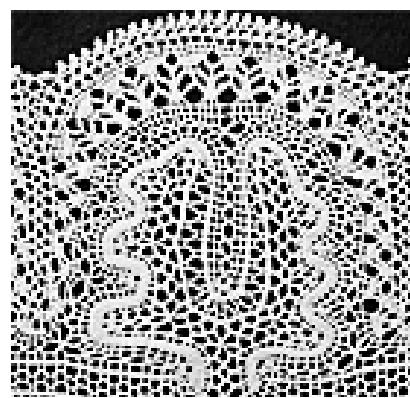
Paška čipka je vrsta čipke koju odlikuje iznimna ljepota uzorka i višestoljetna tradicija izrade. Prvi zapisi o paškoj čipki potječu iz 15. stoljeća, a način izrade i uzorci prenosili su se s koljena na koljeno. Tehnika izrade čipke izvodi se iglom na krutoj površini kada se uz osnovne niti nadovezuje uzorak iz središta prema van, poput paukove mreže, koji se odlikuje iznimnom čvrstoćom. Pri ovom čipkanju upotrebljavaju se niti tankog konca i čvrstoća koji daju čipki specifičan proziran, ali čvrst izgled. Ovaj je način izrade čipke izvoran.

Hvarska čipka

Izrađa hvarske čipke datira oko polovice 19. st. kada su primjerak čipke hvarske pomorci i ribari donijeli s otoka Tenerifa. Benediktinke su te uzorke proučavle i razvijale još lješe. Niti za čipku dobivaju se iz svježih listova agave, koji ne smiju biti stariji od tri godine. Niti se izvlače do duljine jednog metra, a nakon

Lepoglavska čipka

Svetomarska čipka

obrade bijele su boje, tanke i određene čvrstoće i dužine što spada u cjelokupni vrlo zahtjevan proces pripreme. Najbolje je s pripremljenim nitima izrađivati čipku po vlažnom (južnom) vremenu. Svaki motiv veze se na unaprijed pripremljenoj podlozi, bez nacrta. S obzirom na način izrade, razlikujemo tri vrste čipke: 1) tenerifa – radi se malom šivačom iglom na kartonu; 2) tenerifa s mreštanjem u krugu – radi se malom šivačom iglom i metalnom iglom za mrežu; 3) antika s mreštanjem na okviru – vezenje malom šivačom iglom raznih bodova na razapetoj mreži.

Svetomarska čipka

Podrijetlo joj se može pratiti do 19. stoljeća jer osim usmene predaje i nekoliko pisanih dokaza nema više izvora. Svetomarska čipka ulazi među jednostavnije čipke koje se izrađuju s relativno malo batića, najčešće sa 6 pari, pa sve do 36 pari kod najzahtjevnijih uzorka. Osnovna karakteristika svetomarske čipke izrade je jednom neprekinutom niti koju drži jedan par batića – konac se ne smije spojati i poželjno je da nigdje kod pletenja ne pukne. Zato se za izradu pojedinog primjerka čipke mora točno znati duljina konca koja se mora namotati na par batića. Konac se namača ručno iako danas postoje i strojevi. Druga važna karakteristika je što se izrađuje na papirnatom predlošku bez slike. Papirni predložak je rupičast i svaka čipkarica zna čitati rupice. Po obliku su se izrađivale dvije vrste čipke: 1) pravokutna čipka koja se izrađivala za tržište izvan Međimurja; 2) čipka s polukružnim caknama koja se izrađivala za narodne nošnje. ■

PRESLUŠAVANJE YOUTUBE KANALA

Moj jukebox

PIŠE: Dhia KOVAČEVIC

Jukebox je djelomično automatizirani glazbeni uređaj, obično na kovanice, koji može odsvirati posebno odabrane pjesme iz vlastite zbirke pjesama na nekom od medija. Tradicionalni jukebox iz 1960-ih bio je prilično veliki s velikom polukružnom lunetom na vrhu i živo osvijetljenom prednjom stranom uređaja.

Bez puno razmišljanja prihvotila sam zadatak da napišem članak o svojem najdražem pjevaču, pjesmi ili bendu, no pišući ovo pod sotom Biologije i dok prof. Grzunov vrijedno crta bubrege po ploči, moj sivostanični bubreg u glavi ipak zvonca i pita se jesam li donijela dobru odluku. U škricu sam, što da se lažemo - časopis izlazi za dva do tri dana, a Ivana i ja trebamo poslati još dva članka, a da i ne spominjem hrpu testova za koje nisam učila jer sam žešći kompanjac (dan prije testa najbolje se uči, rekao je onaj koji je ponavljao razred). No, dosta o mojim jadima jer nije pojava ovoga članka.

Moja najdraža pjesma je Hozierova „Take me to Church“, premda je to pomalo ironično jer sam ateist (bože moj, ta nitko nije u onome što je savršen!). Hozier mi je drag, no nije mi najdraži pjevač. Čast da ponese tu titulu ima Nathan Trent, koji je 2017. predstavljao Austriju na Eurosongu pjesmom „Running on Air“, osvojivši 16. mjesto u finalu. Osvojio me upravo na Eurosongu, svidio mi

Norton Rocket Jukebox

se njegov glas i neodoljivi osmijeh. Obožavam njegove covere jer mi je njegov glas baš k'o stvoren gotovo za svaku pjesmu (ne znam, možda sam pomalo zaljubljena u njega kad ga toliko lajkam). Kad smo kod bendova, jedan od dražih mi je Muha, tročlani bend iz Rijeke, čiju postavu čine Denis Protega, Erik Benas i Ivan Saftić. Njih sam počela slušati prije par mjeseci nakon što sam njihovu pjesmu „Projekcija“ čula na radiju. No detektirati ih nije bilo lako jer je Shazam upao u dubiozu

oko autorstva pa je po dolasku doma trebalo na web-stranici radija pogledati pjesme koje su bile puštane taj dan. Jasno vam je da su me bili baš zapalili, a ljubav je poslije samo rasla nakon što sam ih detaljno preslušala na YouTube kanalu. Pjesme su im drukčije od onoga što inače slušam, no meni jako zanimljive i relaksirajuće.

Eto, nadam se da sam vas ovim svojim izborom barem malo potaknula da i sami uronite u youtubeovske vode i uživate u ovim izvođačima. ■

Nathan TRent, Legacy

Austria, 2017.

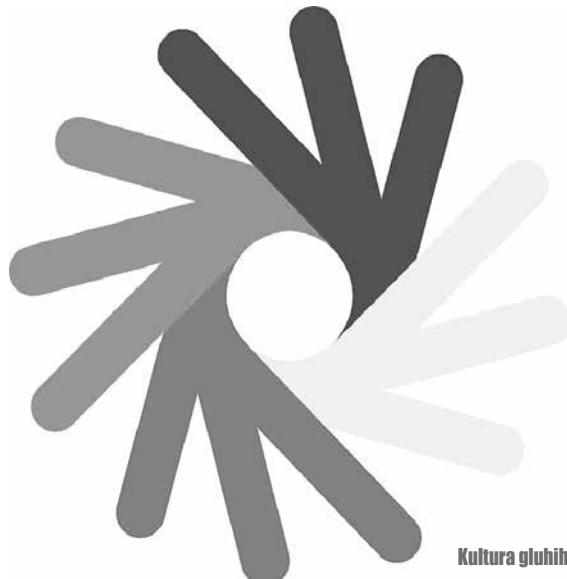
Riječka Muha

NEPOZNATE OLIMPIJSKE IGRE

Kultura gluhih

PIŠE: Klara KOS

Olimpijske igre gluhih su višesportsko natjecanje koje se održava svake četiri godine, a namijenjene su natjecanju gluhih osoba. Prve takve olimpijske igre održale su se 1924. godine u Parizu, no službeno su nazvane olimpijskim igrama tek 2001. godine nakon odobrenja Međunarodnoga olimpijskog odbora. Natjecanja se dijele na ljetne i zimske igre te na pojedinačne i momčadske sportove.

Kultura gluhih

Ljetni pojedinačni sportovi su: atletika, badminton, odbojka na pijesku, kuglanje, biciklizam, džudo, karate, sportska orijentacija, streljaštvo, plivanje, stolni tenis, taekwondo, tenis, hrvanje slobodnim načinom, hrvanje grčko-rimskim načinom, a momčadski sportovi su: košarka, nogomet, rukomet, odbojka, vaterpolo.

Zimski pojedinačni sportovi su: alpsko skijanje, skijaško trčanje, snowboard, a momčadski sportovi su: curling, hokej na ledu.

Hrvatski sportski savez gluhih osnovan je 1992. godine u veljači, Sport gluhih prvi put se pojavljuje

organizirano 1925.godine u Zagrebu pod imenom "Dobrotvor" i razvijao se s vremenom bez obzira na promjene vlasti u raznim sportskim disciplinama. Hrvatski sportski savez gluhih je samostalan i direktni član Međunarodnog odbora za sport gluhih (CISS) od 1993. god. i na međunarodnoj razini je odvojen i nije dio Međunarodnog paraolimpijskog odbora.

Zašto je došlo do odvajanja gluhih iz paraolimpijskih igara

Gluhi sebe ne smatraju invalidima, posebno ne u fizičkom smislu. Već se smatraju kao jedan dio kul-

turne i jezične manjine. Gluhi sportaš je fizički zdrav i sposoban za natjecanja, osim što za njega postoje komunikacijske barijere. U timskom sportu i nekim pojedinačnim natjecanjima, gubitak slухa može ga ograničiti, ti nedostaci nestaju na olimpijskim igrama gluhih. Sportovi i njihova pravila poistovjećena su sa pravilima zdravih sportaša i jedine adaptacije su da se zvučni signali pretvore u svjetleće. Uspoređi li se to s paralimpijskim igrama, tamo su mnoga natjecanja prilagođena potrebi sportaša. Zbog velikog spektra fizičkih nedostataka, sportaši moraju biti klasificirani prema svojim mogućnostima dok toga na olimpijskim igrama gluhih nema. ■

Koktel Shakespeare

SHAKESPEARE NA EXIT ILI ONAJ GLUMAC JE ZGODAN

Zašto glumcu smrde ruke

PIŠU: Dhia KOVAČEVIĆ i Ivana SLIŠKO

Kao i prvašići prošle godine, i mi smo išli na predstavu „Shakespeare na EXIT“. Osnovne se informacije o predstavi, normalno, nisu promijenile, ali naš dojam je zasigurno nešto novo...

Predstava traje otprilike dva sata, režira ju je Matko Raguž, a u njoj igraju tri glumca (Živko Anočić, Marko Maković i Jerko Marčić/Saša Anočić), od kojih je jedan Ivan bio zgodan (njoj se svidaju crnokosi, malo stariji i visi, ipak je žena visoka 178 cm). Sadržaj čine dijelovi raznih poznatih Shakespeareovih djela, koja tako smiksana čine komičnu kazališnu predstavu koja se čak i nama mlađima svidjela bez obzira na malo starije glumce i nama često dosadnu i neshvatljivu tematiku. A onima koji su čak i čitali Shakespeareova djela svakako je bilo zanimljivo iz predstave isčitavati poznate scene iz njegovih najpoznatijih tragedija i komedija: Romeovo komično dozivanje Julije ili otcriće zašto pak jednom glumcu smrde ruke, što se krije u Hamletovim mislima otkriva nam mikrofon prislonjen na njegovu glavu, Julijina dojila u obliku velike bijele dojke trčkara po pozornici i mnoštvo drugih presmiješnih dramskih situacija.

Predstava „Shakespeare na EXIT“ nije poput drugih predstava koje smo dosad imale priliku vidjeti, u njoj nema nekog jasno vidljivog i zadanog plana nego upravo suprotno; ona plijeni svojom razigranošću, improvizacijom i duhovitošću.

Obavezno pogledati (pa onda vi, budući prvaš, dajte svoj osrt)! ■

POWERLIFTING VS. ATLETIKA

Tko je jači, taj kvači

RAZGOVARALA: Marija PANDŽIĆ

[Sukobili smo dvojicu prijatelja Leona Koretića i Iana Hriberskog i dva sporta - atletiku i powerlifting. Atletiku svi poznajemo, ali što je to powerlifting?]

Powerlifting (takmičarsko dizanje) uključuje samo tri pokreta tj. dizanja utega: bench press (potisak za grudi), čučnjeve (squat) i mrvto dizanje (deadlift). Cilj jednog powerliftera je povećati maskimalnu, tj. apsolutnu snagu pri čemu se neće obazirati na svoj estetski izgled.

IAN (plavo/bijela majica)

Atletika ima mnogo grana kao što su trčanje, bacanje i skakanje. Od svega toga kao najvažnije istaknuo bih trčanje. Atletiku je već više od dva stoljeća poznata kao kraljica sportova. Trčanje je glavni način zagrijavanja za skoro sve sportove, a baviti se isključivo trčanjem jedan je od najboljih načina življenja. Atletiku je za mene način života. Trčanjem se najlakše možemo vratiti u formu, ojačati organizam i imunitet pa čak se lječiti i rješiti neke bolesti koju normalne metode liječenja ne mogu. Treniram kako bih poboljšao rezultate, jačao organizam, a isto tako mi je relaksacija i pomak iz dnevne rutine, škole i kuće. Dnevni raspored prilagođavam treninzima. Ako se jednoga dana prestanem profe-

sionalno baviti atletikom ili kompletno prestanem i počnem se baviti nekim drugim sportom, nastaviti će trčati za svoje zdravlje.

LEON (siva majica)

Powerlifting dozvoljava opću kontrolu tijela. Sastoji se od triju vježbi: čučanje (170 kg), bench (100 kg) i mrvto dizanje (185 kg - 205 kg ne pravilno). Zgušnjava mišićna vlastka: velika snaga; mišići ne rastu proporcionalno sa snagom. Usto se bavim i vatrogastvom, što mi donosi mnoštvo dobroga na raznim poljima: razvija se jako velika brzina (sprint sa 17 kg), ogromna agilnost, timski rad, koordinacija, preciznost (spajanje 10-ak vrsta opreme u vrlo kratko vrijeme). Dobro je i za razvijanje stiska i podlaktice (nošenje po pet stvari odjednom - ukupno 19 kg). A da ne spominjem kako se trenira izdržljivost jer se vježba u svim vremenskim uvjetima pripremajući se tako za možebitne krizne situacije (kojih je nažalost u Hrvatskoj sve više) kao što su požari, poplave i zemljotresi.

Da se vas dvojica nadete u šumi i ugledate vepra, kako bi to izgledalo?

Ian: Budući da sam atletičar, a i brži od Leona, pogedao bih i ostavio njih dvojicu same.

Leon: Ja bih zadavio vepra.

Kako provodite slobodno vrijeme?

Leon: Spremam se za opasne scenarije koji su dio svakodnevnog posla jednoga običnog vatrogasca.

Ian: Misliš, spašavanje mačaka sa stabala?

Leon: Ha, ha, ha, jako smiješno, znaš koja je razlika između sarkazma i atletike?

Ian: Koja?

Leon: Ljudi ponekad sarkazam shvate ozbiljno.

Koji lik iz filma predstavlja vašeg suparnika?

Ian: Hulk, jer ima mišiće, ali i nerazvijen mozak.

Leon: Kapetan Amerika prije transformacije, a i svi njegovi uspjesi došli su iz epruvete i injekcije.

Sve u svemu, što mislite tko je sposobniji u svim vidovima života zbog svoga sportskog odabira?

Ian: Ne bih znao jer je to pitanje relativno i ovisi što se točno i kako gleda, ali mislim da atletika sve sportove ostavlja miljama iza sebe.

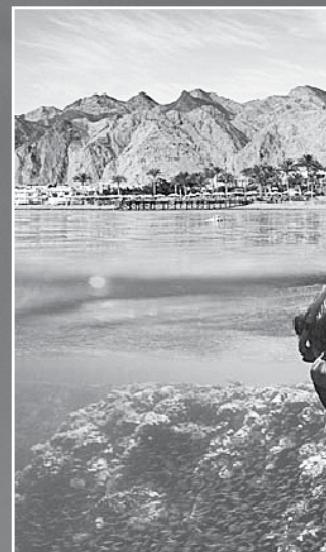
Leon: Jedini životni aspekt u kojemu me možeš pobijediti je trčanje u krug nakon što netko bezveze puksne u zrak iz pištolja. ■

OPASAN I(LI) ZDRAV SPORT

Ronjenje

PRIREDILA: Klara KOS

Ronjenje je ljudska aktivnost ispod vodene površine uz zadržavanje daha pri uronu ili uz uporabu autonomnog ronilačkog aparata. Nešto više o Tom sportu reći će nam naš sugovornik **Tihomir Arbanas**, instruktor ronjenja na dah. Svoje vještine stekao je vježbom dugi niz godina, a kao posebno iskustvo navodi boravak u Apnea akademiji na Sardiniji, gdje je zajedno sa svojim instruktorom Milošem Jurinčićem proveo mjesec i pol dana kod Umberta Pelicaria, svjetskog prvaka u ronjenju na dubinu.

Tko se sve može baviti ronjenjem?

Ronjenjem se može baviti svaki čovjek koji goji ljubav prema vodi i podvodnom svijetu i ima potpuno zdravo tijelo.

Kako je započelo Vaše putovanje u podvodni svijet?

Još kao dijete od oca sam učio roniti, gajio sam veliku ljubav prema vodenom mediju, a cijeli podvodni svijet za mene je toliko magnetičan da sam ga jednostavno morao pretvoriti u filozofiju svojega življenja.

Koje su Vam najdraže lokacije za ronjenje? Imate li neku preporuku?

Najdraže lokacije su mi otok Vis, vanjska strana Dugog otoka, Lastovo, Palagruža.

Palagruža je jako egzotična destinacija. Dubine mora sežu do 40 metara, otok je građen od eruptivnih stijena, a cijela flora i fauna je neopisiva pa sa svime time Palagruža daje jednu novu dimenziju ronjenju.

Koje su moguće posljedice nepravilnog ronjenja i lošeg korištenja ronilačke opreme?

Posljedice mogu biti vrlo kobne te završiti tragično, može doći do različitih ozljeđa uzrokovanih posebnim vrstama ronjenja, a naravno moguća je i smrt.

Možete li nam nešto reći o dekompresijskoj bolesti?

Javlja se u scuba divingu, jer se tu mora pridržavati posebnih uputa o zaronu i izronu, kako ne bi došlo do dekompresijske bolesti. Postoje posebne dekompresijske tablice koje su danas preuzeli kompjuteri i koji imaju glavnu funkciju u pregledavanju tih tablica. Ako je čovjek prisiljen izroniti izvan vrijednosti tablica i kompjuterskih zapisa, izložen je velikom razaranju tkiva zbog prebrzog šire-

nja ugljikova dioksida krvlju. Slikovito rečeno „krv počinje kipjeti kao mineralna voda“, oštećenja tkiva su užasna i nastupa smrt.

Postoji li neki oblik pomoći stradalim roniocima?

Potrebno je brzo reagirati i takve ronioce staviti u barokomore, gdje se simuliра tlak, odnosno dubina s koje je osoba trebala izroniti i tako vraćati ugljikov dioksid u normalu. Naravno, to ne briše posljedice, takvi ljudi postaju invalidi i potrebnici su mjeseci i godine za oporavak.

Osjećate li neke promjene u tijelu koje biste mogli povezati s ronjenjem?

Negativnih promjena nema, svaki dan se oprema sve više prilagođava i poboljšava, a što se tiče pozitivnih promjena, dakako da ih ima. Sloboda, veliko zadovoljstvo, ispunjenje svojih granica i limita.

Što želite poručiti čitateljima Infuzije i možda budućim roniocima?

Ronjenje je antistresni sport, balans tijela i uma. Treba uzeti u obzir da sami god podarite situacijom, sama energija mora je opuštajuća i neopisiva, bez stresa. Treba puno trenirati, u svakom trenutku znati što radiš, voljeti ronjenje i naravno educirati se i slušati mentore. Ronjenje je zdrav sport, naravno ako se ne prelaze neke granice. Jednom isplaniran uron ne mijenjajte u dublji zaron, samo u plići. To je glavna zona za sigurnost, a najvažnija je edukacija.

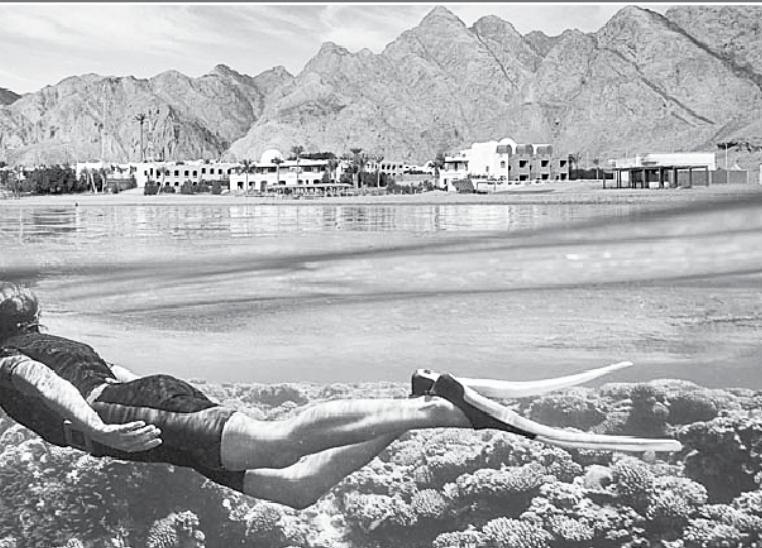
PONEŠTO O RONJENJU

Vrste ronjenja

Scuba diving je ronjenje uz pomoć ronilačkih aparatova za disanje i ostale potrebitne opreme. Ronilac je ograničen dubinom, vremenom i kapacitetom opreme te sigurnosnim zakonitostima tog tipa ronjenja. Prednost tog tipa ronjenja je mogućnost uživanja u razgledavanju podmorja jer ronilac može konstantno disati i boraviti pod vodom.

Podvodni ribolov je ronjenje isključivo na dah, bez dodatne opreme koja omogućuje disanje pod vodom. Izuzetno je važna izdržljivost, koncentracija, i sve to samo s jednim udahom zraka. Balans uma i tijela mora biti savršen.

Free diving uključuje balans uma i tijela tijekom boravka u podvodnom svijetu.

Zastupljeno je najviše natjecateljskih disciplina, i to u lovnu na najveću dubinu, najduže zadržavanje daha, najdužu prijeđenu duljinu ili pak u podvodnoj orijentaciji.

RONJENJE I ZDRAVLJE

Sustav organa za disanje

Disanje je tijekom ronjenja sporo i duboko. Takav način disanja blagotvorno djeliće na pluća i omogućuje bolju cirkulaciju kisika kroz alveole. Time se smanjuje produkcija sluzi, a ravnomjerno disanje ima pozitivan učinak na dušnik i dušnice.

Kardiovaskularni sustav

Prilikom ulaska u vodu naše srce počne ubrzano pumpati krv (što zbog adrenalina, što zbog temperaturne razlike), a budući da su ronjenja najčešće u vodama koje su hladnije od temperature tijela, periferne krvne žile se stisnu kako bi se očuvala temperatura vitalnih organa. Sve to dovodi do blagog povećanja krvnog tlaka. Posljedično, nakon izrona šire se periferne krvne žile i usporava rad srca, što vodi sniženju krvnog tlaka i stabilizaciji. Takva promjena pozitivno utječe na uravnotežen rad srca i krvni tlak. Ipak, ljudima s kroničnom hipertenzijom (povišen krvni tlak) i rizikom od srčanih oboljenja preporučuje se prije ronjenja savjetovanje s liječnikom.

Mišići

Mišići ronilaca tijekom urona rade težak posao, a to ih potiče da kasnije, u mirovanju, razvijaju nova mišićna vlakna, proizvode se i tako postaju jači. Kako se tijekom ronjenja aktiviraju gotovo svi mišići, tako se tijelo proporcionalno razvija, a kretanje kroz gusti medij uvjetuje i povećavanje fleksibilnosti mišićnih vlakana.

Kosti i zglobovi

Ronjenje se često povezuje s izlaganjem sunčevim zrakama prije urona i poslije izrona. To je bitno za stvaranje vitamina D koji pomaže apsorpciju kalcija te prolaz kalcija kroz stanice, a kalcij je izuzetno bitan za zdravlje i jačanje kostiju.

Psihičko zdravlje

Jedan od zanimljivih fenomena ronjenja je blagovoran utjecaj vodenog medija na mozak. Naime, potpunim uranjanjem u vodu imitiramo prirodno okruženje fetusa u maternici, a to je stanje koje mozak registrira kao smireno, sigurno i spokojno. To potiče osjećaj blagostanja i sreće. ■

Kutak za filmoljupce

Priredila: Elena ZORIĆ

Donosimo izbor filmova koje morate pogledati

1. Schindlerova lista

Schindlerova lista biografski je film snimljen 1993. o Oskaru Schindleru, njemačkom poduzetniku koji je spasio više od tisuću uglavnom poljsko-židovskih izbjeglica tijekom holokausta, zapošljavajući ih u svojim tvornicama. Film je režirao Steven Spielberg, a temelji se na romanu Schindlerova arka, australskog romanopisca Thomasa Keneallyja. U glavnoj ulozi je Liam Neeson kao Schindler.

2. Tri metra iznad neba

Ljubavna priča snimljena 2010. o dvoje mladih koji pripadaju različitim svjetovima. Babi je fino i često odgojena djevojka iz više srednje klase. Hache je neposlušni mladić, nagaо, neodgovoran te ovisan o izlaganju opasnosti.

3. Čudo iz raja

Film iz 2016. prati mlađu djevojku koja pati od rijetkog probavnog poremećaja i koja se nađe čudom izlijеčena nakon što preživi strašnu nesreću. Kad Christy otvoriće da njezina 10-godišnja kći Anna ima rijetku, neizlječivu bolest, strastveno se zolaže za ozdravljenje svoje kćeri tražeći rješenje. Nakon Annine čudne nezgode i njezina dramatičnog spašavanja, dogodi se izvanredno čudo koje potpuno zbujuje medicinske stručnjake, preporodi njezinu obitelj i nadahne zajednicu.

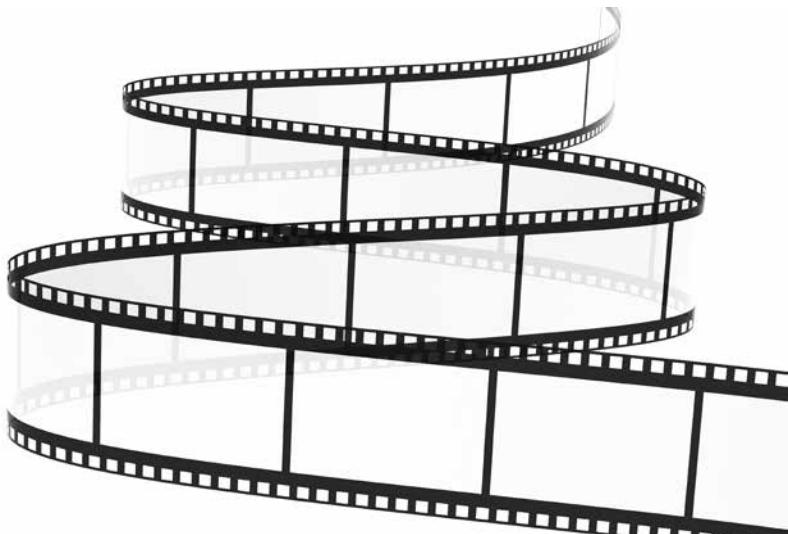

4. Dobri Will Hunting

Dobri Will Hunting američka je drama iz 1997. godine koju je režirao Gus Van Sant, a u kojoj su glavne uloge ostvarili Matt Damon, Robin Williams, Ben Affleck, Minnie Driver i Stellan Skarsgård. Scenarij su napisali Affleck i Damon, a sam Damon glumi i naslovnu ulogu u filmu koji prati 20-godišnjeg radnika iz južnog Bostona Willa Huntinga, genjalca koji je prisiljen viđati se s terapeutom i učiti naprednu matematiku s nagradivanom profesorom kako bi izbjegao zatvorsku kaznu. Za vrijeme terapije Will ponovo preispituje svoje odnose s najboljim prijateljem i novom djevojkom, a istodobno se suočava s osobnim emotivnim problemima i odlukama o kojima ovisi njegova budućnost.

5. Državni neprijatelj

Ukratko, riječ je o vrlo zanimljivom trileru iz 1998., koji ima tako brzu radnju da zahtijeva punu pozornost. Osim frenetičnog ritma zbivanja, film ima neobične kutove snimanja, sugerira snimanje iz satelita i skrivenim kamerama, a u pozadini glavne radnje presjek je zbivanja u cijelom svijetu, što mu daje na uvjerljivosti i dinamici. Glavnu ulogu tumači Will Smith. ■

RAZRED 1. A RAZREDNIK: PETAR PAVEŠIĆ

Naša mala tajna

PIŠE: Ana SLJIVKA

Naša mala tajna, jer nam je ideja bajna.
Volimo se šaliti i nered praviti.
Zajedno smo jači i fini kao marni kolači.
Trebatemo se truditi, ali ipak malo i glumiti.
Šalabahtere raditi i sve savladati.
Nama je najvažnije položiti i malo se uznojiti.

Razvijamo mozak jer je jako klizak.
Nekada kemijat', a' na vrijeme registrirat'.
U početku samo svi bili u banani, jer se nismo znali.
Gledali samo jedni druge, i vježbali moždane vijuge.
Već drugi dan bacali smo fore, i odmah dobili bore.
Naša lica od prvog dana do danas, izgledaju kao ukras.

Profesore volimo od prvoga dana, pa čak i preko blagdana.

Dijele nam sjajne ocjene, koje su nam dragocjene.
Uživamo u svojem uspjehu, i maštovitom smijehu.

RAZRED 1. B RAZREDNIK: DANIEL BAŠIĆ

Zoološki vrt ili još bolje džungla

PIŠE: Ivana MUNTA

Kao i svaki razred i ovaj ima dobre i loše strane.
Kada smo добри, tada smo posložena radna soba, a kada smo злоčesti tada smo zoološki vrt,

odnosno kao divlje životinje iz džungle. Baš zato jer smo „tihi i poslušni na satu“ često se zna dogoditi da imamo kaznena ispitivanja. No, kao razred uvi-

jej smo spremni za zabavu, a što se tiče nastave, pogotovo kada treba odgovarati, često smo vrlo složni.

Predstavljamo...

RAZRED 1. C – RAZREDNICA: LIDIJA ŠOLIĆ

Mi smo jedno bratstvo

PIŠE: Petra Gazilj

Odlučno smo zakoračili u našu budućnost koja ostaje na nama da je ispunimo. Upoznajući se međusobno, shvatili smo da nas isti

cilj sve povezuje kao jedan veliki tim. Dijelimo iste događaje koji su pred nama i ponosni smo jedni na druge.

Ukratko, mi smo jedno bratstvo i jedinstvo koje nas sve čini jačima.

RAZRED 1. D RAZREDNIK: DRAŽEN ZAGAJŠAK

Ponos razrednika svog

PIŠE: Ana Nikolić

Samo ovo školu upisali draga nam je iako prvi razred nije bilo proći lako. Upoznali smo prijatelje nove, od osnovne možda još i bolje. Sada nam sve ide lako, ali na početku nije bilo tako. Na početku smo se trebali upoznati, jedni o drugima nešto dozнати. Jako smo dobri, možda malo previše skromni. Volimo profesore sve (tu čak ima i istine).

S profesorima se zabavljamo, osmijehi im na lica stavljamo. Uvijek smo vedri svima pomoći spremni. Dobro se slažemo, jedni drugima uvijek pomažemo, i nikada si ne lažemo. Volimo se jako, uvijek će biti tako! Razred smo veselo i lud, „nitko ne zna s nama kud. Manu možda pokoju imamo, ali ju ne skrivamo. Kod nas stvar nikad nije bijela, crna ili siva, kod nas uvijek

vrla pozitiva. Svaki dan prelazimo prepreke nove, ali one nas i dalje love. Puno učimo, puno se mučimo, Ali na kraju sve to vrijedi, jer sada zabava slijedi! Prvi razred svi smo završili, nikoga nisu srušili. Neki su jedva prošli, ali bitno da smo u drugi razred svi došli. Ponos smo razrednika svog, i ne može bolje biti od tog!

KVIZ – hrvatski sport

PRIPREMILI: Josip GRGIĆ i Luka RAVLIĆ

Budući da su hrvatski sportski uspjesi jedna od rijetkih dobrih stvari na istočnoj obali Jadrana, neka nam europska i svjetska slava naših sportaša bude podsjetnik da se do uspjeha osim talentom dolazi marljivim radom, svakodnevnim i upornim. Zato i vi, dragi čitatelji i navijači, uložite malo slobodnog vremena i truda pa provjerite svoje poznavanje temeljnih činjenica o hrvatskom sportu. I imajte više znanja, a manje sportske sreće.

1. Tko je najbolji hrvatski nogometni igrač?

- a) Ivan Rakitić
- b) Mario Mandžukić
- c) Luka Modrić

2. Protiv koje je nogometne reprezentacije igrala Hrvatska nogometna reprezentacija u finalu Svjetskoga nogometnog prvenstva u Rusiji 2018. godine?

- a) Francuske
- b) Argentine
- c) Brazila

3. Koje je mjesto Hrvatska osvojila na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji?

- a) prvo
- b) drugo
- c) treće

4. Tko je osvojio nagradu za najboljeg igrača na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji?

- a) O. Giroud
- b) P. Pogba
- c) L. Modrić

5. Što su Luka Modrić i Vedran Čorluka po zanimanju?

- a) vodoinstalateri
- b) automehaničari
- c) konobari

6. Tko je najpoznatiji hrvatski skijaš?

- a) Sebastijan Brigović
- b) Ivica Kostelić
- c) Matej Vidović

7. S koliko je godina Janica Kostelić dobila prvi par skija?

- a) s 3 godine
- b) s 9 godina
- c) s 11 godina

8. Koje je godine Janica Kostelić završila svoju skijašku karijeru?

- a) 2006. godine
- b) 2007. godine
- c) 2008. godine

9. Kako se preziva trener Hrvatskog rukometnog saveza?

- a) Čarvar
- b) Ćervar
- c) Červar

10. Koliko je olimpijskih zlatnih medalja osvojila Hrvatska rukometna reprezentacija?

- a) jednu
- b) dvije
- c) tri

Rezultati:

- 0-3 Čovječe, sramota! Pa gdje ti živiš?
- 4-5 Tvoje je (ne)znanje za poklonjenu dvojku!
- 6-7 Zlatna trica!
- 8-9 Skoro pa pravi Hrvat/ica!
- 10 Svaka čast! Ti si pravi hrvatski domoljub!

KVIZ – odgovori: 1. C, 2. A, 3. B, 4. C, 5. C, 6. B, 7. A, 8. B,
9. C, 10. B
KVIZ – odgovori: 1. C, 2. A, 3. B, 4. C, 5. C, 6. B, 7. A, 8. B,
9. C, 10. B

KVIZ – upoznajmo svoju domovinu

PRIPREMILE: Tea KAURIĆ i Bruna HRSTIĆ

Nakon dvogodišnje stanke u 18. broju *Infuzije* nastavljamo s upoznavanjem Lijepe Naše. Tea Kaurić, učenica 2. c razreda i dobra poznavateljica hrvatske geografije, pripremila je za sve čitatelje kviz od 12 pitanja, a odgovarajući na njih, doznajte koliko poznajete svoju dragu domovinu. Ako se pak osramotite, prionite učenju!

P. S. Najviše se pitanja u kvizu odnosi na braću Seljan jer je u Etnografskom muzeju u Zagrebu 2018. održana izložba o njihovu životu i radu.

1. Koji je hrvatski otok najudaljeniji?

- a) Jabuka
- b) Palagruža
- c) Sušac

2. Kroz koji hrvatski grad prolazi 45. paralela?

- a) kroz Senj
- b) kroz Osijek
- c) kroz Knin

3. Koliko Republika Hrvatska ima nacionalnih parkova?

- a) sedam
- b) osam
- c) devet

4. Koliko Republika Hrvatska ima parkova prirode?

- a) deset
- b) jedanaest
- c) dvanaest

5. Koliko je stanovnika imala Republika Hrvatska prema zadnjem popisu stanovništva 2011. godine?

- a) 3.7 milijuna
- b) 4.2 milijuna
- c) 4.5 milijuna

6. Koja je hrvatska županija najrjeđe naseljena?

- a) Ličko-senjska
- b) Požeško-slavonska
- c) Virovitičko podravska

7. Koja je najviša hrvatska planina?

- a) Dinara
- b) Velebit
- c) Biokovo

8. Koje je hrvatsko narodno jelo?

- a) bakalar
- b) dimljena pastrva
- c) štrukle

9. Tko su bila braća Seljan?

- a) hrvatski znanstvenici
- b) hrvatski istraživači
- c) hrvatski izumitelji

10. Koja su bila imena braće Seljan?

- a) Ivo i Petar
- b) Josip i Tomislav
- c) Mirko i Stjepan

11. U kojem su hrvatskom gradu rođena braća Seljan?

- a) u Karlovcu
- b) u Vukovaru
- c) u Zagrebu

12. Koja je zemlja bila osobito privlačna braći Seljan?

- a) Egipat
- b) Ekvador
- c) Etiopija

Rezultati:

0 – 4 Ne gine ti popravni iz geografije.

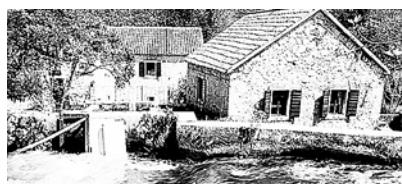
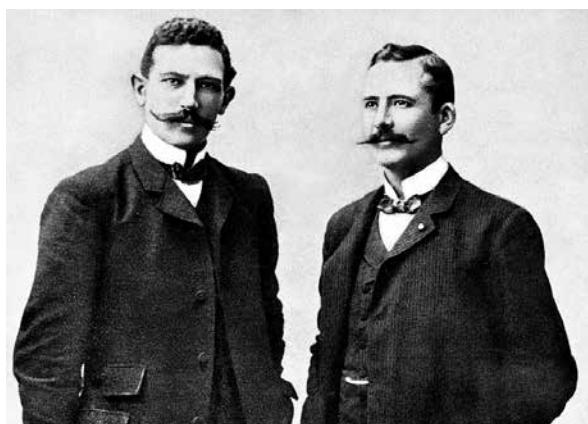
5 – 6 Ajde, potruđi se još malo.

7 – 8 Put pod noge i na terenu upotpuni svoje znanje.

9 – 10 Nije loše, čak – vrlo dobro.

11 – 12 Tko zna – zna! Ti si ponos naše domovine!

KVIZ – odgovori: 1.b), 2.b), 3.b), 4.b), 5.b), 6.a), 7.a), 8.c)

Križaljka za povijestoljupce

SASTAVILA: Ana KREKOVIĆ

Riješiš li točno križaljku, u označenom stupcu otkrit ćeš naziv oblike vladavine u kojem se upravlja iz jednog središta.

A crossword puzzle grid with numbered clues. The grid consists of 10 rows and 10 columns of squares. Clues are provided for each row:

- 1. Across: 6 squares
- 2. Across: 8 squares
- 3. Across: 6 squares
- 4. Across: 6 squares
- 5. Across: 8 squares
- 6. Across: 8 squares
- 7. Across: 8 squares
- 8. Across: 6 squares
- 9. Across: 6 squares
- 10. Across: 8 squares
- 11. Across: 8 squares

The grid has several intersecting paths. For example, clue 1 (6 across) starts at the top-left and ends at the top-right. Clue 2 (8 across) starts below clue 1 and ends at the top-right. Clue 3 (6 across) starts below clue 2 and ends at the middle-right. Clue 4 (6 across) starts below clue 3 and ends at the middle-right. Clue 5 (8 across) starts below clue 4 and ends at the bottom-right. Clue 6 (8 across) starts below clue 5 and ends at the bottom-right. Clue 7 (8 across) starts below clue 6 and ends at the bottom-right. Clue 8 (6 across) starts below clue 7 and ends at the bottom-right. Clue 9 (6 across) starts below clue 8 and ends at the bottom-right. Clue 10 (8 across) starts below clue 9 and ends at the bottom-right. Clue 11 (8 across) starts below clue 10 and ends at the bottom-right.

Konacchio rješenje: centralizam

1. budnica, 2. aneksija, 3. cenzura, 4. glijotina,
5. bočar, 6. germanizacija, 7. kult litnosti, 8. sindikati,
9. kapitalizam, 10. ustav, 11. komunizam

Križalika – Drugi svjetski rat

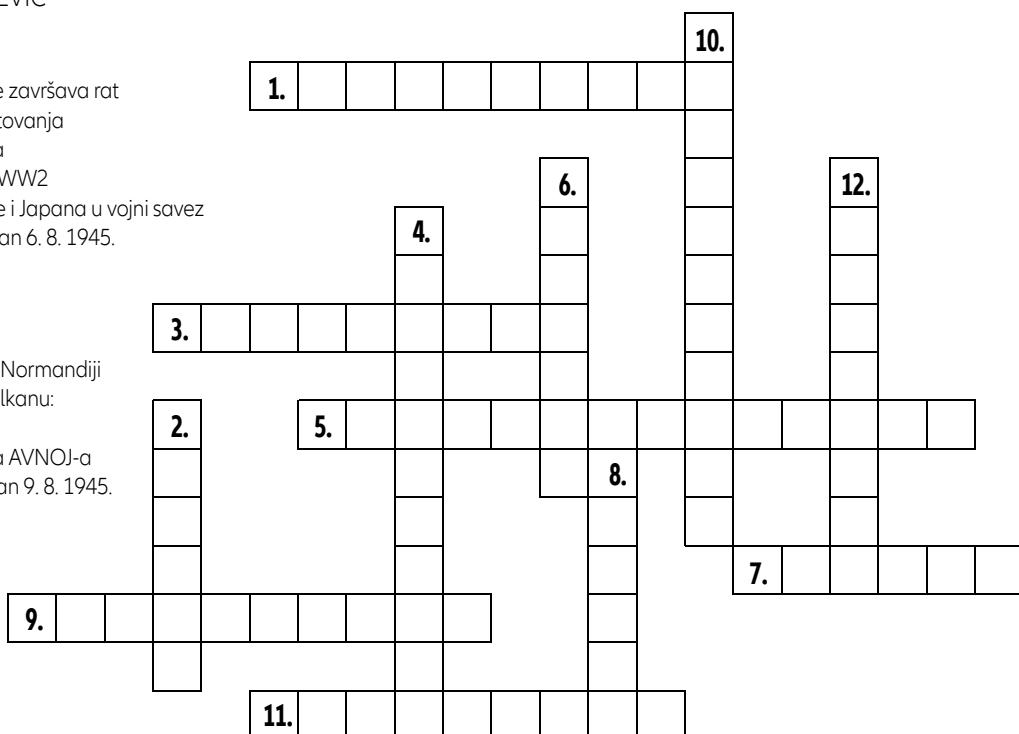
SASTAVLJА DHIĆ KOVAČEVIĆ

okamoto

2. Kapitulacijom koje države završava rat
 4. Novi način njemačkog ratovanja
 6. Američka prekretnica rata
 8. Najveća tenkovska bitka WW2
 10. Stupanje Njemačke, Italije i Japana u vojni savez
 12. Japanski grad bombardiran 6. 8. 1945.

vodoravno

- 1 Genocid nad Židovima
 - 3 Operacija: Iskrcavanje na Normandiji
 - 5 Najveći logori smrti na Balkanu:
Jasenovac i ...
 - 7 Mjesto drugog zasjedanja AVNOJ-a
 - 11 Japanski grad bombardiran 9. 8. 1945.

Pitanja

1. preporodna rodoljubna pjesma namijenjena buđenju nacionalne svijesti
 2. drugi naziv za pripojenje Bosne i Hercegovine Austriji 1908. godine
 3. zabrana knjiga, tiska i ostalih medija, kao i zabrana javnih izvođenja umjetničkih djela
 4. stroj za izvršenje smrte kazne odsijecanjem glave, često korištena za vrijeme Francuske revolucije 1789. godine
 5. književno-umjetničko razdoblje u 17. stoljeću koje u Europi slijedi nakon renesanse

--	--

 6. politika nasilnog nametanja njemačkog jezika, osobito naglašena u doba Bachova apsolutizma
 7. pretjerano poštivanje i uzdizanje jedne osobe kao nepogrešivog političkog vođe
 8. organizacije koje štite radnička prava djelatnika u određenim strukturama
 9. sustav privatnog vlasništva i dominacija privatnog kapitala
 10. temeljni zakon neke države
 11. radikalna politička ideologija koja revolucionarnim nasmlijempokušavaostvariti potpunu društvenu jednakost

Škola za medicinske sestre Vinogradska | Vinogradská cesta 29, Zagreb
www.skolamedvinogradska.hr